

TOLLETATEN

Trusselvurdering

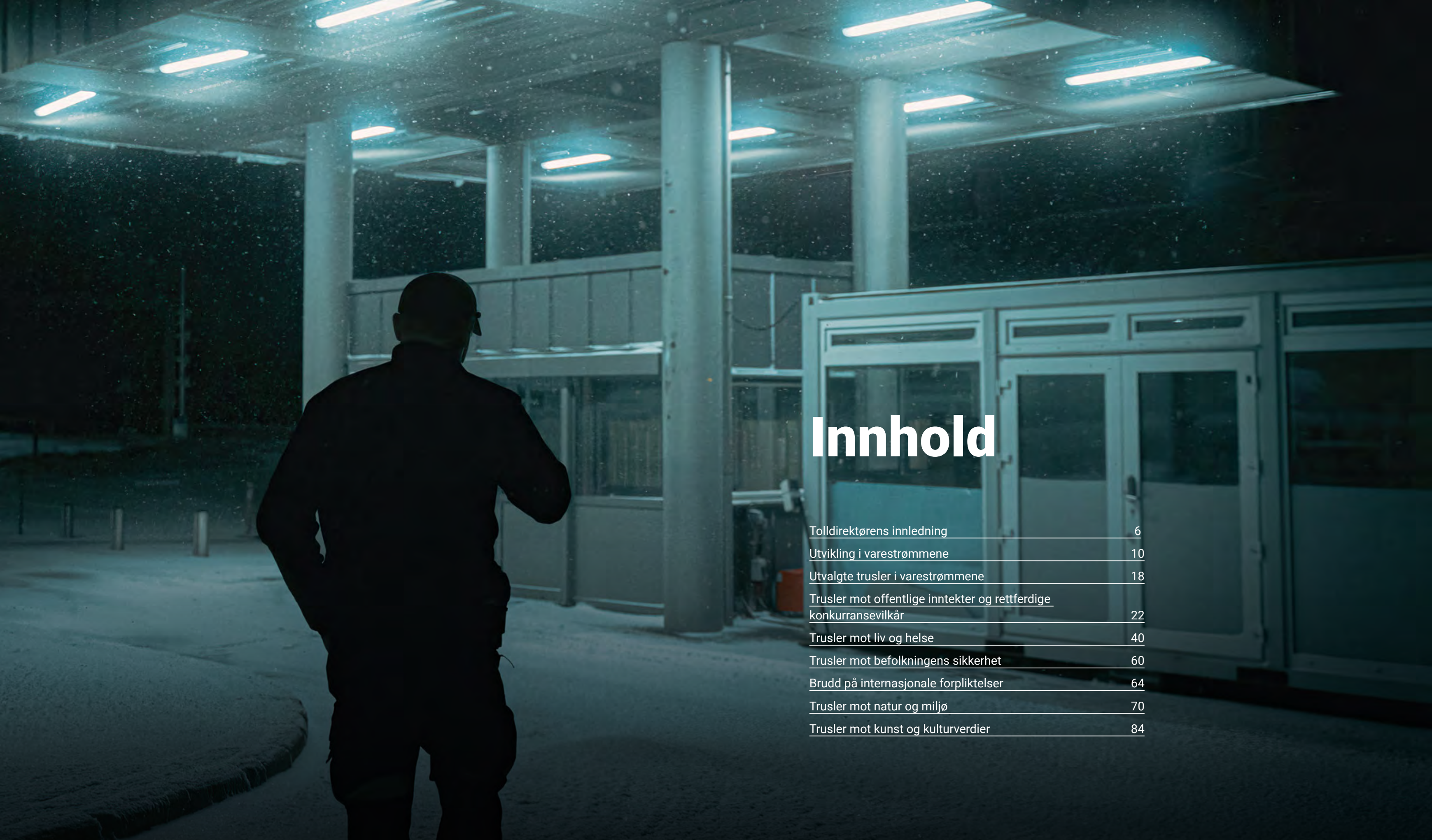
2025

TOLL
CUSTOMS

Design: Tolletaten

Foto: Tolletaten, Novemberfilm, TV2, Pexels, Mark Purnell, Thomas Bjørnflaten/Nyebilder.no

Innhold

<u>Tolldirektørens innledning</u>	6
<u>Utvikling i varestrømmene</u>	10
<u>Utvalgte trusler i varestrømmene</u>	18
<u>Trusler mot offentlige inntekter og rettferdige konkurransevilkår</u>	22
<u>Trusler mot liv og helse</u>	40
<u>Trusler mot befolkningens sikkerhet</u>	60
<u>Brudd på internasjonale forpliktelser</u>	64
<u>Trusler mot natur og miljø</u>	70
<u>Trusler mot kunst og kulturverdier</u>	84

Tolldirektørens innledning

Vi befinner oss i en tid med store omveltninger internasjonalt. Geopolitisk ustabilitet, økt handelspolitisk usikkerhet og en spredning av organisert kriminalitet i Norden – alt dette bidrar til at Norge står overfor langt større usikkerhet og utfordringer enn tidligere. Det kan være lett å glemme at nesten alle disse utfordringene på en eller annen måte er knyttet til varer som krysser inn og ut over grensene våre. Narkotika som smugles inn truer liv og helse. Utstyr til militær bruk som smugles ut undergraver vår sikkerhet. Sjømat som feildeklarerer kan medføre store summer i tapt inntekt for samfunnet og kan skape utfordringer for norsk eksport i fremtiden, og konkurransevridning til fordel for næringslivsaktører som bryter loven.

Samtidig er Norge et åpent samfunn, og internasjonal handel er en av bærebjelkene i vår økonomi og vår velstand. Derfor kan vi ikke, selv i urolige i tider, stenge verden ute. Vi må tvert imot balansere to motstridende hensyn: Å sikre at alle varer som krysser grensen følger norsk lov og regelverk, samtidig som den internasjonale handelen skal foregå så smidig og effektivt som mulig for både næringsliv og privatpersoner.

Å utøve denne balansen i praksis er Tolletatens oppgave. Vi skal være til stede på grensene mellom Norge og omverdenen, håndheve regelverket for 20 regelverkseiere, utstrakt samarbeid med 15 nasjonale samarbeidende myndigheter, og sikre at lover og regler for grensekryssende vareførsel etterleves. Vi skal tilrettelegge for at det er enklest mulig for importører og eksportører å gjøre rett. Og vi skal gjøre det så vanskelig som mulig å bryte loven, for dem som ønsker å gjøre det.

Dette er en oppgave som øker i kompleksitet år for år. Varestrømmene øker i volum og sammensetning. Regelverk utvikler seg, og kriminelle aktører tilpasser seg. Det betyr at vi i Tolletaten også må tilpasse oss. Vi må utvikle vår kompetanse, våre verktøy, og vår organisasjon. Ikke minst, vi må følge nøye med på truslene som gjemmer seg i varestrømmene, og fange opp hvordan disse endrer seg.

Trusselvurderingens oppbygging

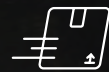
Dette er den første offentlige trusselvurderingen Tolletaten utgir. Formålet er å skape større bevissthet rundt samfunnsutfordringene knyttet til regelverksbrudd i den grensekryssende varehandelen, og dermed bidra til en mer åpen diskusjon om disse utfordringene. Dette er utfordringer som Tolletaten er satt til å håndtere, men som i vel så stor grad er samfunnsutfordringer.

Trusselvurderingen tar for seg trusler innenfor seks hovedkategorier: Liv og helse i befolkningen, natur og miljø, kunst og kultur, sikkerhet i befolkningen, internasjonale forpliktelser, offentlige inntekter og rettfærdige konkurransevilkår. Vi har i denne rapporten valgt å ikke gå i dybden på de enkelte truslene, men heller å vise spennet i typer fenomener, og typer konsekvenser, samfunnet står overfor. Fra de store summene i tapte inntekter som følger av feildeklarerer i sjømatsektoren og organiserte kriminelle hvitvasking, til de negative helseeffektene av smuglet narkotika og helseskadelige forbruksvarer, som treffer samfunnet på forskjellige måter. Noen av aktørene bak disse truslene er profesjonelle kriminelle, som opererer på tvers av varekategorier, mens andre er tilsynelatende ordinære bedrifter som ønsker å unngå avgifter eller restriksjoner. Det fins også de aktørene som gjør ubevisste feil eller har manglende kunnskap om reguleringene som gjelder for grensekryssende vareførsel.

Trusselvurderingen består av to hoveddeler. Den første delen tar for seg omfanget og sammensetningen av varestrømmen i sin helhet. Den andre delen beskriver truslene som skjuler seg der ute, blant pakker og containere, på lastebiler og skip, i bagasjen og i netthandelen.

**Tolldirektør
Øystein Børmer**

Ordbok

Varestrøm

Summen av varene som passerer grensene inn og ut av Norge.

Trussel

Ulovlig grensekryssende vareførsel som skader samfunnsverdiene Tolletaten beskytter. Dette inkluderer aktørers evne og vilje til å bryte regelverket, samt utilsiktede brudd som import av planter med skadelige fremmede organismer.

Regelverkseier

Den nasjonale myndigheten i Norge som forvalter regelverket innenfor inn- og utførselen av den spesifikke varen, og som dermed også har hovedansvar for å sanksjonere eller anmelde lovbrudd innenfor dette området.

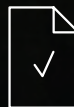
Modus

Gjentakende metode, eller en fremgangsmåte aktører bruker for å begå regelverksbrudd.

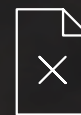
Restriksjonsbelagte varer

Varer som det enten kreves spesielle tillatelser for å importere eller eksportere, eller som er underlagt spesifikke HMS-krav.

Deklarasjon

Alle som importerer eller eksporterer varer inn eller ut av Norge er i utgangspunktet pliktig til å levere riktige og fullstendige opplysninger om varene til Tolletaten. Opplysningene leveres i form av en tolldeklarasjon.

Feildeklarasjon

Å feildeklare er å oppgi feil opplysninger om utførsel eller innførsel av en vare/et vareparti. De vanligste formene for feildeklarasjoner er å oppgi en annen vare, opprinnelsesland, volum eller verdi, med hensikt om å betale mindre avgifter.

Klassifisering

Når du skal klassifisere varer betyr dette å finne riktig varenummer. Med riktig varenummer finner du bl.a. korrekt tollavgiftsats og kan se om det er nødvendig med tillatelse for å importere eller eksportere varen.

Varenummer

Et varenummer består av åtte siffer hvor de seks første sifrene er internasjonale. De seks første sifrene i et varenummer på en utenlandsk faktura skal i utgangspunktet være identiske med de seks første sifrene i den norske tolltariffen.

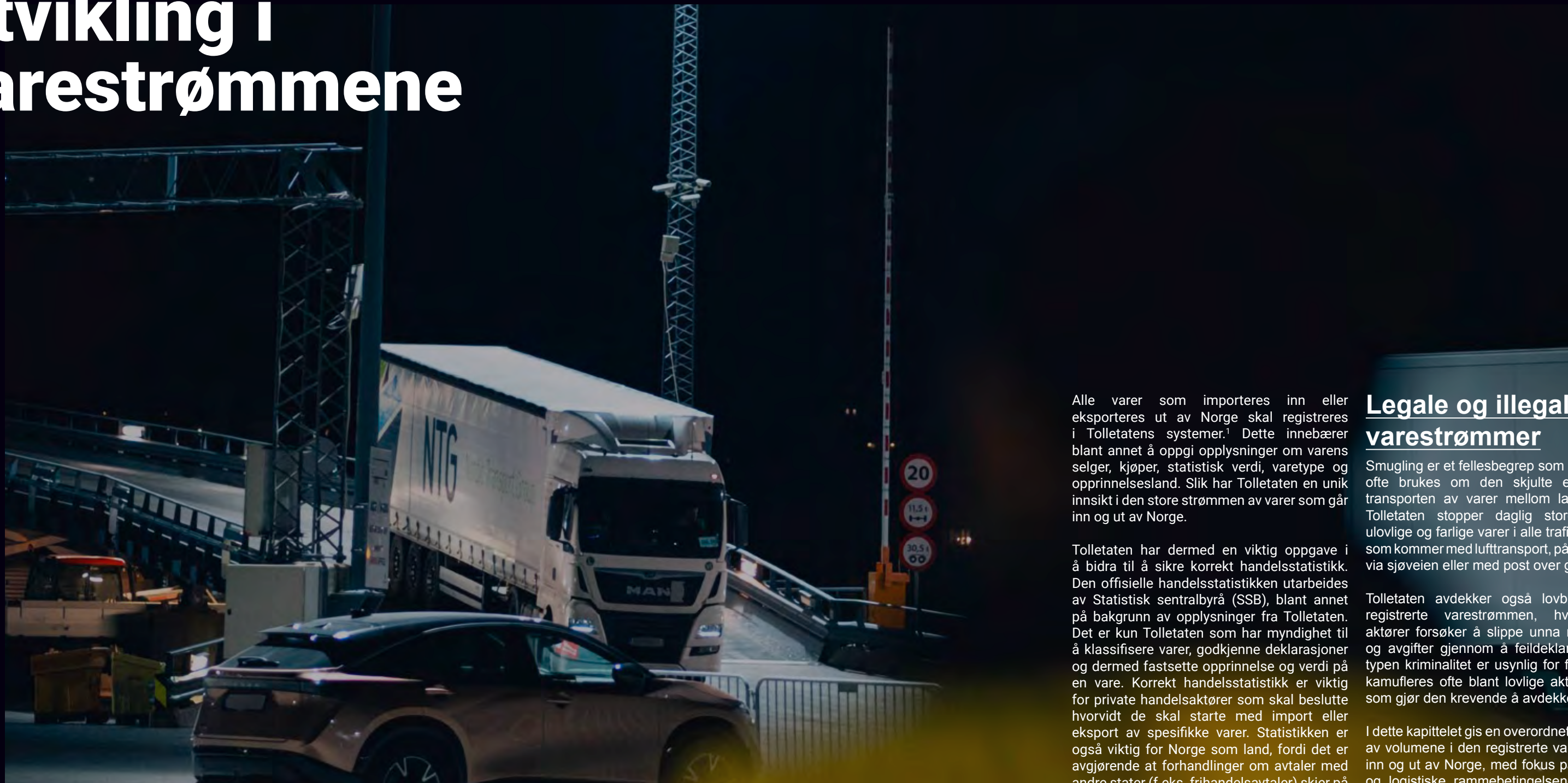
Symboler

Aktualitet på trusler

Volumsymbolene symboliserer aktualiteten til truslene. Sirkel på toppen viser høy aktualitet, sirkel på midten viser middels aktualitet og sirkel på bunnen viser lav aktualitet.

Utvikling i varestrømmene

Alle varer som importeres inn eller eksporteres ut av Norge skal registreres i Tolletatens systemer.¹ Dette innebærer blant annet å oppgi opplysninger om varens selger, kjøper, statistisk verdi, varetype og opprinnelsesland. Slik har Tolletaten en unik innsikt i den store strømmen av varer som går inn og ut av Norge.

Tolletaten har dermed en viktig oppgave i å bidra til å sikre korrekt handelsstatistikk. Den offisielle handelsstatistikken utarbeides av Statistisk sentralbyrå (SSB), blant annet på bakgrunn av opplysninger fra Tolletaten. Det er kun Tolletaten som har myndighet til å klassifisere varer, godkjenne deklarasjoner og dermed fastsette opprinnelse og verdi på en vare. Korrekt handelsstatistikk er viktig for private handelsaktører som skal beslutte hvorvidt de skal starte med import eller eksport av spesifikke varer. Statistikken er også viktig for Norge som land, fordi det er avgjørende at forhandlinger om avtaler med andre stater (f.eks. frihandelsavtaler) skjer på riktig grunnlag. Feilaktig statistikk kan derfor gi store økonomiske konsekvenser, både for bedrifter og enkeltland.

Legale og illegale varestrømmer

Smugling er et fellesbegrep som i dagligtalen ofte brukes om den skjulte eller illegale transporten av varer mellom landegrenser. Tolletaten stopper daglig store mengder ulovlige og farlige varer i alle trafikkstrømmer som kommer med lufttransport, på landeveien, via sjøveien eller med post over grensen.

Tolletaten avdekker også lovbrudd i den registrerte varestrømmen, hvor enkelte aktører forsøker å slippe unna restriksjoner og avgifter gjennom å feildeklare. Denne typen kriminalitet er usynlig for folk flest, og kamoufleres ofte blant lovlige aktiviteter, noe som gjør den krevende å avdekke.

I dette kapittelet gis en overordnet beskrivelse av volumene i den registrerte varestrømmen inn og ut av Norge, med fokus på de fysiske og logistiske rammebetingelsene Tolletaten jobber innenfor.

Varestrømmene inn og ut av landet

Truslene skjuler seg bevisst og ubevisst i den registrerte varestrømmen, men også i varer som smugles. Feildeklareringer og smugling er ikke inkludert i disse import- og eksporttallene. For å synliggjøre omfanget kan også norsk import og eksport vises ved å se på mengde varer (volum eller vekt) og antall deklarasjoner som Tolletaten må behandle. Tabellen på neste side viser utviklingen i antall tolldeklarasjoner, både for import og eksport, i årene 2020–2024.

Grafen på neste side viser den store økningen i antall varelinjer. Varelinjer viser antall varetyper som deklarerer under samme deklarasjon. Veksten i antall varelinjer innebærer en økende kompleksitet, noe som gjør kontrollarbeidet for Tolletaten mer krevende.

I 2024 **importerte** Norge varer for til sammen

1 074 milliarder kroner

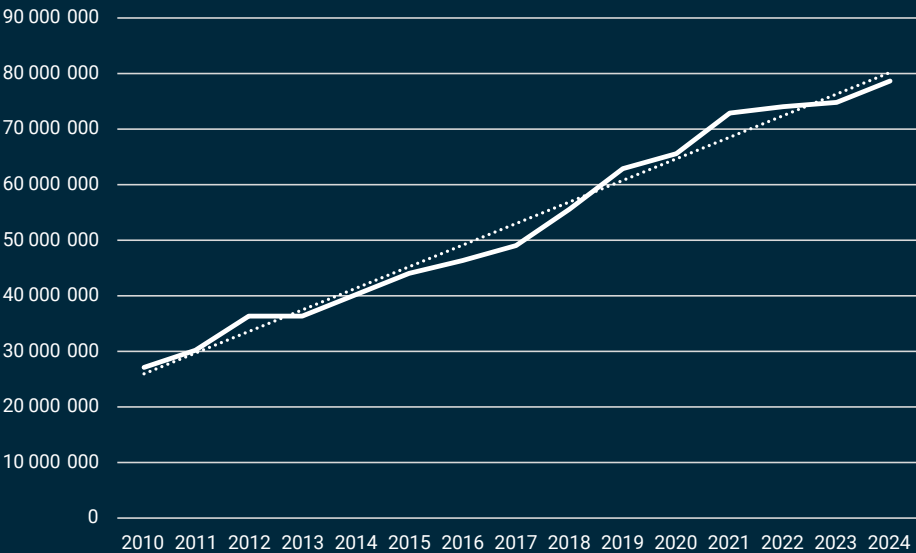
Vi **eksporterte** for

1807 milliarder kroner

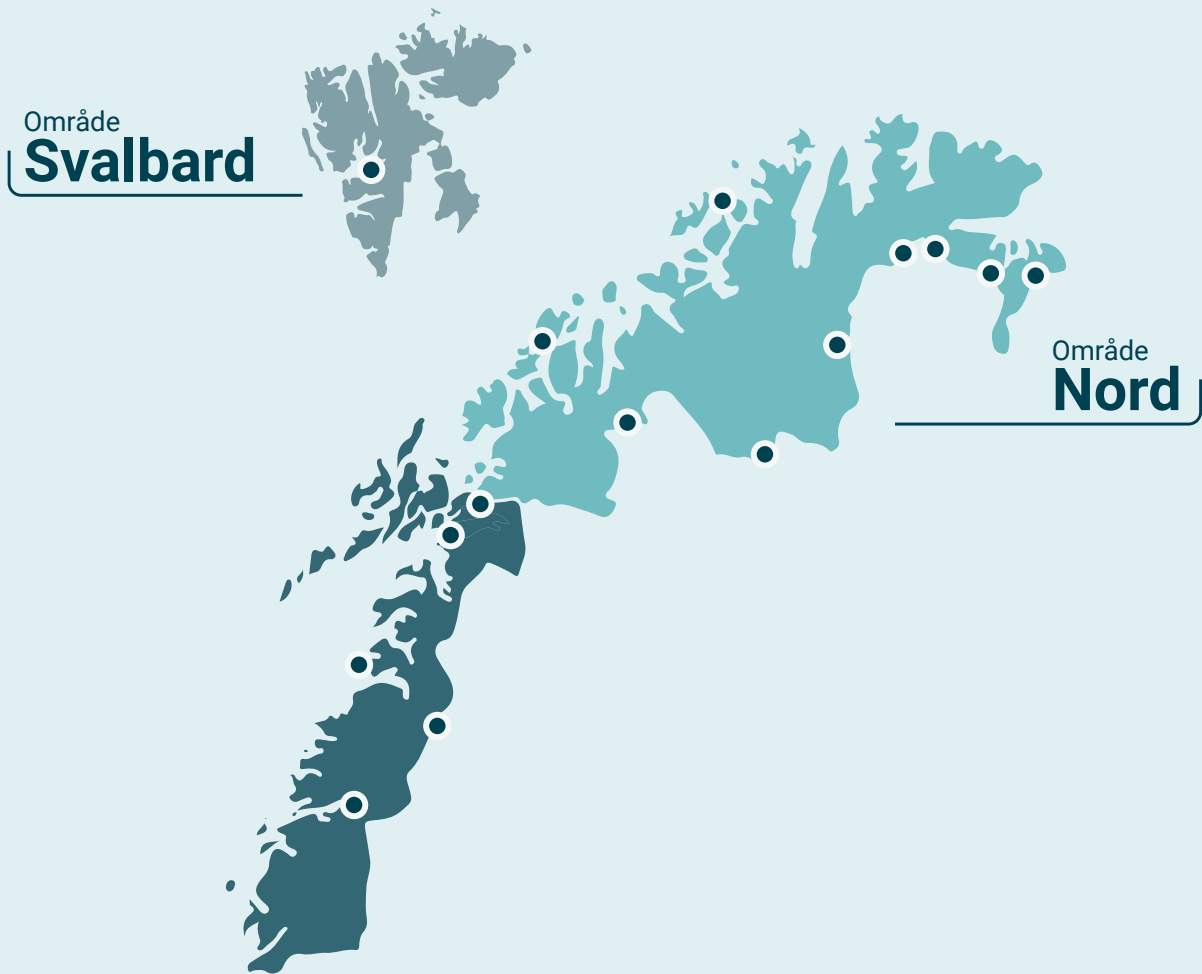
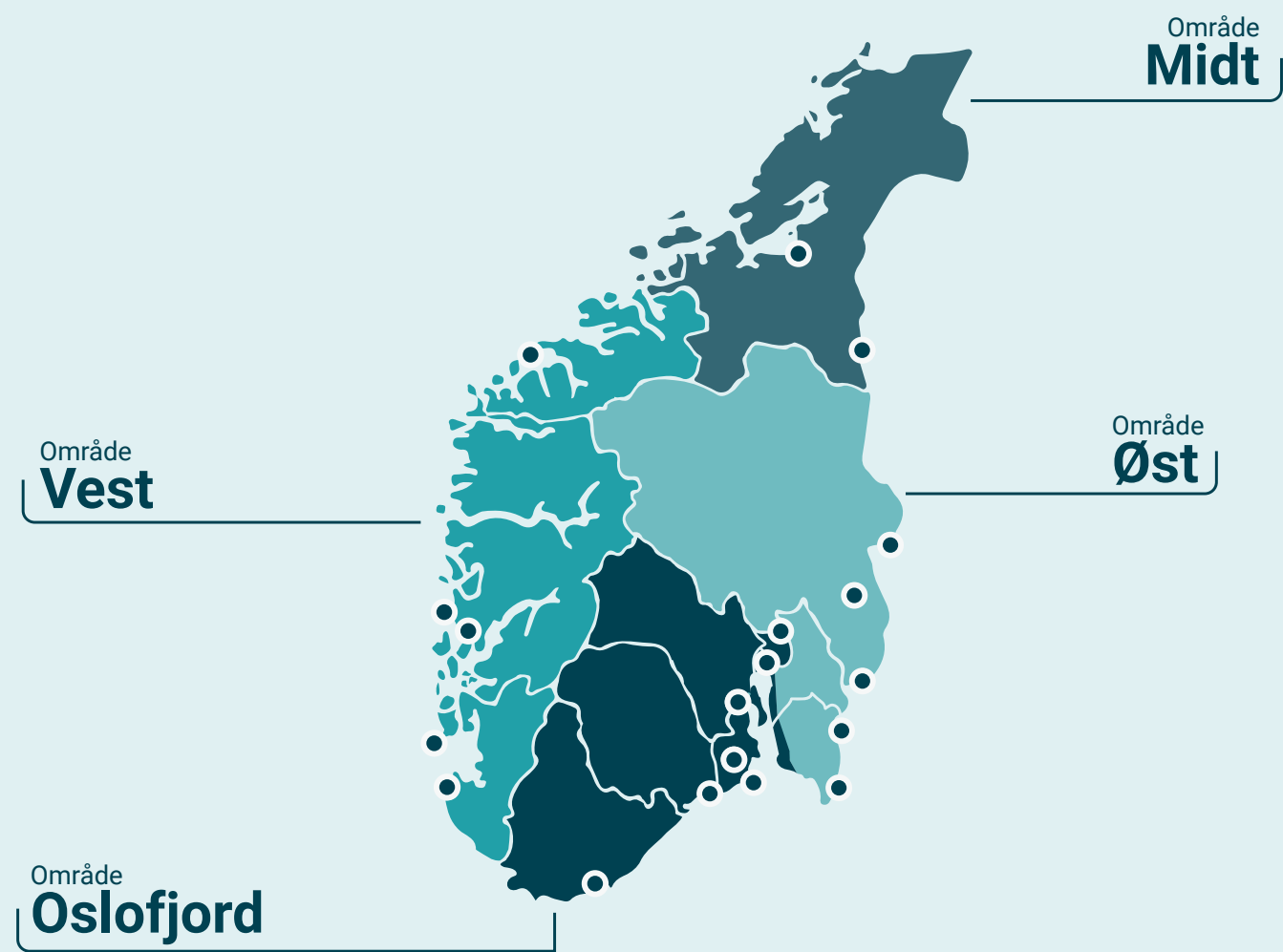
Utviklingen i **antall tolldeklarasjoner**, både for import og eksport

	2020	2021	2022	2023	2024
Innførsel	6 566 481	7 022 822	6 945 501	6 720 501	7 384 978
Utførsel	1 490 570	1 589 859	1 605 759	1 619 051	1 629 748

Antall varelinjer

Norges tollsteder

Nøkkeltall

2564 km
landegrense

102 927 km
kystlinje

77
landveisoverganger

47
ekspedisjonssteder

616
ISPS-havner

36
flyplasser

7
fergeterminaler

4
jernbaneoverganger

Hva krysser grensa årlig?

2 900 milliarder NOK
verdi import/eksport 2024

93 millioner
personer

0,5 millioner
togpassasjerer

3,3 millioner
trailere

57,6 millioner
personer i personbiler

22,1 millioner
personbiler

504 392
containere

Over 50 millioner
pakker og brev inn

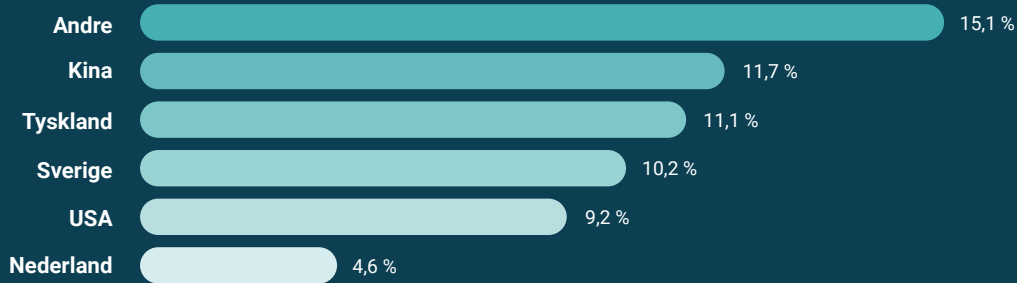
23,3 millioner
flypassasjerer

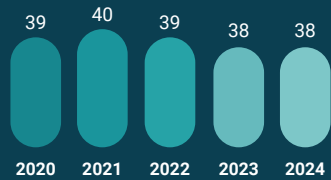
8,4 millioner
fergepassasjerer

Import

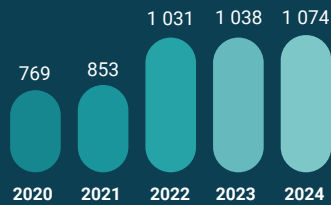
I 2024 importerte Norge varer for til sammen **1 074 milliarder** norske kroner. De opprinnelseslandene Norge importerte mest fra (målt etter verdi) var **Kina (11,7 %)**, **Tyskland (11,1 %)**, **Sverige (10,2 %)** og **USA (9,2 %)**, etterfulgt av **Nederland (4,6 %)** og **Storbritannia (4,4 %)**.

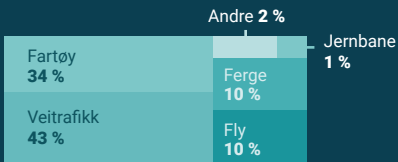
Samlet import (millioner tonn).
Kilde: SSB

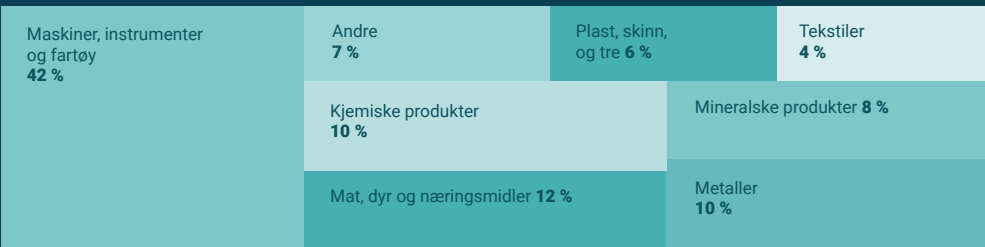
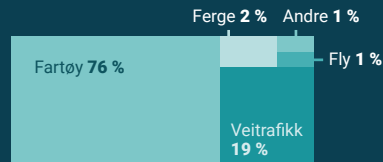
Samlet import (milliarder kroner).
Kilde: SSB

Varebærer til Norge som andel av verdi i 2024.
Kilde: TVINN

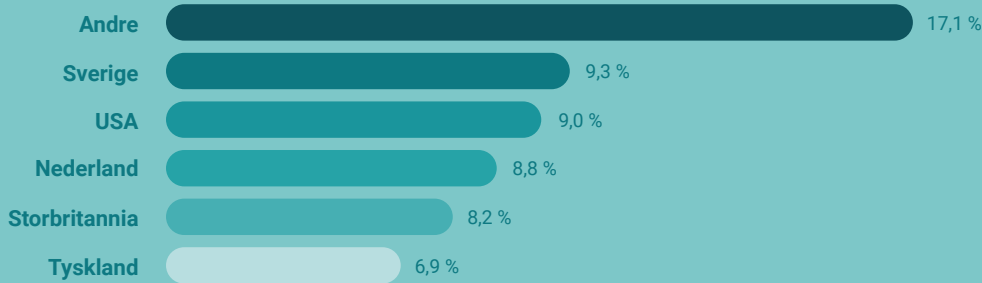

Varebærer til Norge som andel av vekt i 2024.
Kilde: TVINN

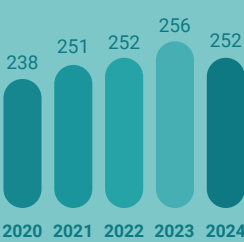

Eksport

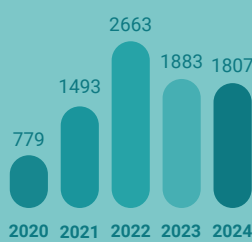
I 2024 eksporterte Norge varer for til sammen **1 807 milliarder** kroner, hvorav eksporten av råolje og gass utgjør **1 078 milliarder**. Når vi ekskluderer eksporten av olje, gass og elektrisk energi, er landene som Norge eksporterer mest til målt i verdi **Sverige (9,3 %)**, **USA (9,0 %)**, **Nederland (8,8 %)**, og **Storbritannia (8,2 %)**. Storbritannia er de største mottakerne av norsk råolje, mens Tyskland har siden 2013 vært den største mottakeren av norsk naturgass. Noe av eksporten til Storbritannia og Tyskland går imidlertid videre inn i europeiske distribusjonssystemer, og ender til slutt i andre land.²

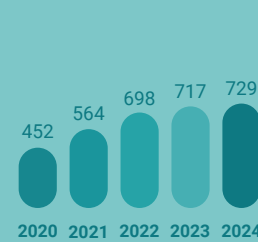
Samlet eksport (millioner tonn).
Kilde: SSB

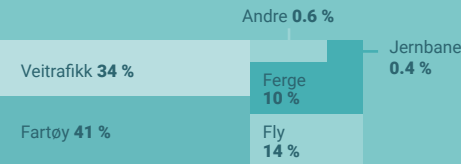
Samlet eksport (milliarder kroner).
Kilde: SSB

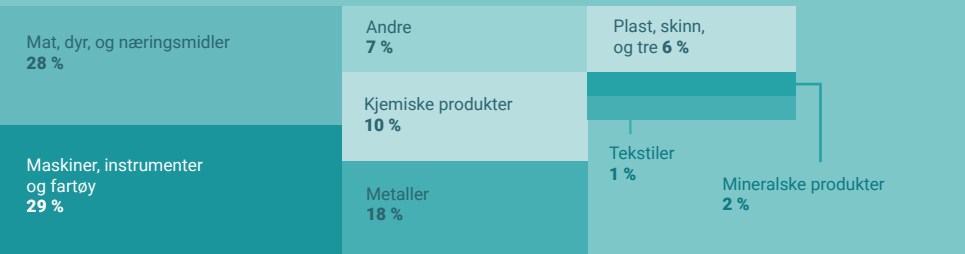
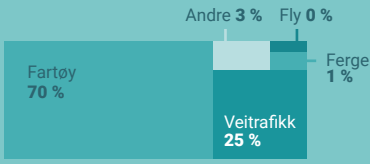
Samlet eksport unntatt råolje og gass (milliarder kroner). Kilde: SSB

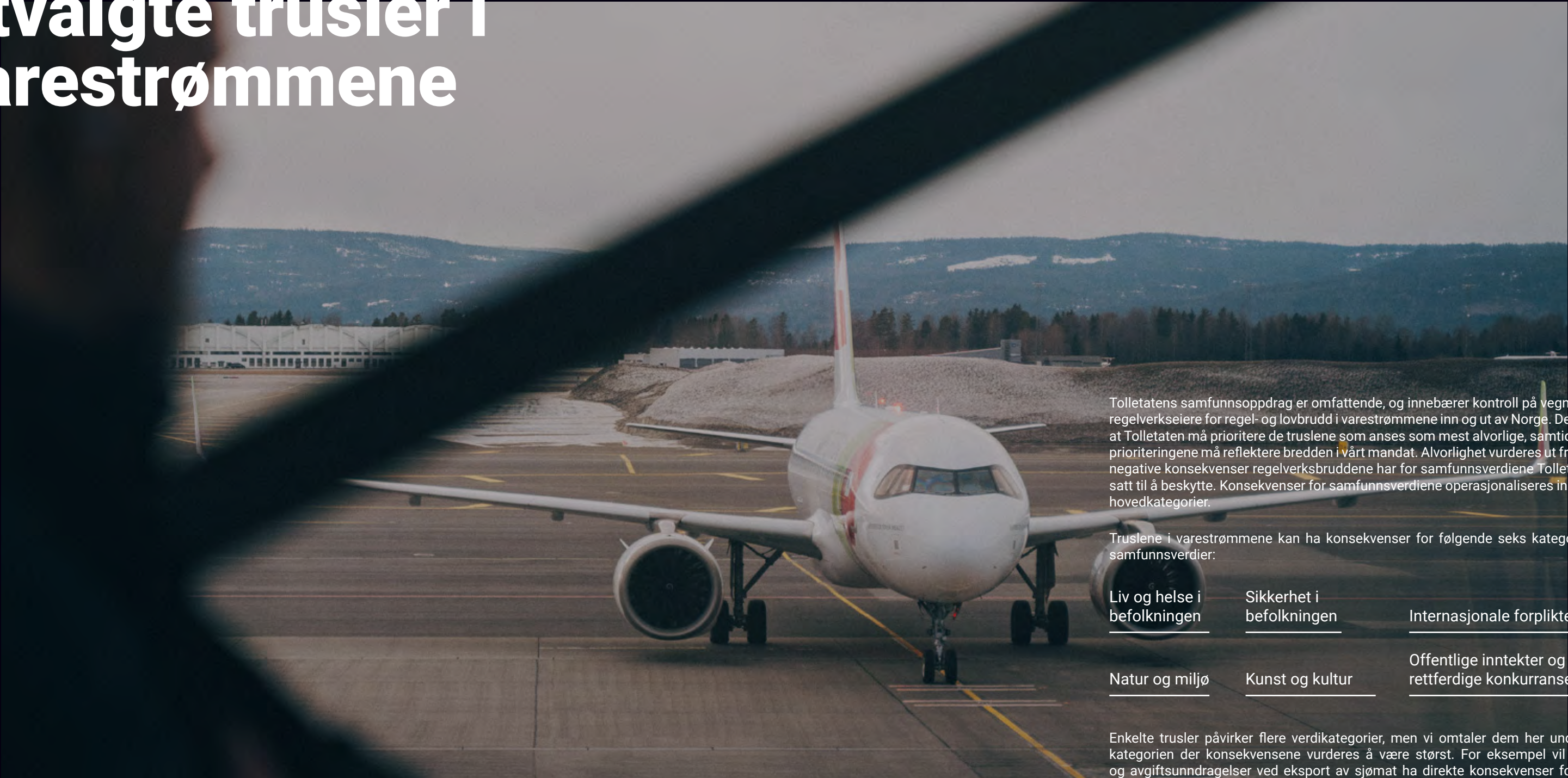
Varebærer fra Norge som andel av verdi i 2024: eksport i kapittel 27 av tolltariffen (inkl. olje og gass og elektrisk energi) er ikke inkludert.
Kilde: TVINN

Varebærer fra Norge som andel av vekt i 2024: eksport i kapittel 27 av tolltariffen (inkl. olje og gass og elektrisk energi) er ikke inkludert.
Kilde: TVINN

Utvalgte trusler i varestrømmene

Tolletatens samfunnsoppdrag er omfattende, og innebærer kontroll på vegne av 20 regelverkseiere for regel- og lovbrudd i varestrømmene inn og ut av Norge. Dette gjør at Tolletaten må prioritere de truslene som anses som mest alvorlige, samtidig som prioriteringene må reflektere bredden i vårt mandat. Alvorlighet vurderes ut fra hvilke negative konsekvenser regelverksbruddene har for samfunnsverdiene Tolletaten er satt til å beskytte. Konsekvenser for samfunnsverdiene operasjonaliseres inn i seks hovedkategorier.

Truslene i varestrømmene kan ha konsekvenser for følgende seks kategorier av samfunnsverdier:

<u>Liv og helse i befolkningen</u>	<u>Sikkerhet i befolkningen</u>	<u>Internasjonale forpliktelser</u>
<u>Natur og miljø</u>	<u>Kunst og kultur</u>	<u>Offentlige inntekter og rettferdige konkurransevilkår</u>

Enkelte trusler påvirker flere verdikategorier, men vi omtaler dem her under den kategorien der konsekvensene vurderes å være størst. For eksempel vil skatte- og avgiftsunndragelser ved eksport av sjømat ha direkte konsekvenser for tapte avgifter til staten, men indirekte også skader på natur og miljø dersom det som smugles eller feildeklarerer er et resultat av overfiske eller overproduksjon av oppdrettsfisk.³

Om trussel- kategoriene

Trusler mot offentlige inntekter og rettferdige konkurransevilkår

Trusler mot offentlige inntekter og konkurransevridding oppstår når varer importeres eller eksporteres på en måte som skaper betydelige konkurransefordeler for aktører som bevisst bryter regelverket. Dette kan inkludere feildeklaring og unndragelse av avgifter, som skaper økonomiske tap for samfunnet. Hvitvasking av utbytte fra straffbare handlinger som investeres i legal næringsvirksomhet er også en del av denne trusselen.

Brudd på internasjonale forpliktelser

Norge har en rekke internasjonale forpliktelser som gjelder grensekryssende vareførsel, for eksempel frihandelsforpliktelser, handelsfasilitering, miljøkrav, tekniske krav, transittering, eksportkontroll og sanksjoner. Tolletaten håndhever slike forpliktelser på vegne av flere samarbeidende myndigheter. Brudd på slike avtalefestede forpliktelser kan skade Norges omdømme og troverdighet som internasjonal samarbeidspartner.

Trusler mot liv og helse

Trusler mot liv og helse inkluderer ulovlige narkotiske varer som helt direkte har alvorlige til moderate helseskader på mennesker, eksempelvis opioider, benzodiazepiner og kokain. Andre trusler i denne kategorien er ordinære forbruksvarer som ikke oppfyller helse- og sikkerhetskravene, og som kan påføre alvorlige helseskader over tid. Dette kan være varer som inneholder tungmetaller, kjemiske- eller hormonforstyrrende stoffer.

Trusler mot befolkningens sikkerhet

Tap av sikkerhet omfatter kriminalitet og utrygghet. Varegrupper som kan ha negative konsekvenser for denne verdien inkluderer blant annet skytevåpen, våpendeler og kjemikalier som kan brukes til å lage eksplosiver.

Trusler mot natur og miljø

Trusler mot natur og miljø omfatter innførsel eller smugling, og skader forbundet med at fremmede arter får fotfeste i Norge. Dette inkluderer også smugling og feildeklaring av varer som forurensere, og som skader miljø og natur.

Trusler mot kunst og kulturverdier

Trusler mot kunst og kulturverdier omfatter tap eller skade på nasjonale eller internasjonale kunst- og kulturgjenstander, deres gjenstandshistorie og funnsted som følge av ulovlig inn- og utførsel eller smugling.

Trusler mot offentlige inntekter og rettferdige konkurransevilkår

Når varer importeres eller eksporteres på en måte som skaper betydelige konkurransefordeler for aktørene som bevisst bryter regelverket, oppstår konkurransevridning og trusler mot offentlige inntekter. Dette kan innebære feildeklaring og unndragelse av avgifter, som gir økonomiske fordeler for aktøren det gjelder, men økonomiske tap for

samfunnet. Hvitvasking av utbytte fra straffbare handlinger, som investeres i legal næringsvirksomhet, er også en del av denne trusselen. Skatteetaten, Fiskeridirektoratet, Landbruksdirektoratet, Mattilsynet og Økokrim er våre viktigste samarbeidspartnere på dette området.

Sjømat

Varekategorien sjømat omfatter mange ulike arter fisk, krepsdyr og andre matvarer av sjødyr.

Smugling og feildeklarerer av sjømat, i form av å oppgi feil produkt, vekt eller pris, kan skjule ulovlig fiske og overproduksjon av oppdrettsfisk. Konsekvensene er betydelige, både med hensyn til overfiske og til miljø som følge av rømming og utslipp fra oppdrett. Smugling og feildeklarerer i en så stor eksportnæring vil også medføre betydelige skattetap, og konkurransevridding i disfavør av seriøse aktører. I noen tilfeller vil mottakerlandene bli påvirket i form av tapte toll- og avgiftsinntekter.

Trussel 1

Grunnrenteskatten for havbruk

Grunnrenteskatten for oppdrettsnæringen kan medføre en økt trussel for fremleggelse av uriktige dokumenter. Grunnrenteskatten på oppdrett av laks, ørret og regnbueørret trådte i kraft 1. januar 2023. Skatten beregnes ut fra en laksepris som et uavhengig prisråd, normpriserådet, setter.⁴ Oppdrettsselskapene skal innrapportere oppnådde priser som grunnlag for normpriserådets beslutning. Den nye skatten vil kunne medføre at aktører tilstreber et lavest mulig skattepliktig overskudd på oppdrettsleddet i verdikjeden. Det betyr at overskudd tas ut i salgs- eller foredlingsleddet i utlandet for å redusere skattegrunnlaget. Dette kan gi økt insentiv til feildeklarerer, feilklassifisering eller lignende ved eksport.

Trussel 2

Russisk fanget fisk

Russiske landinger av fisk i Norge kan utgjøre en trussel om feildeklarerer fra registrerte eksportører. Det landes betydelige mengder russisk fanget fisk i Norge, samtidig som det er anløpsforbud for russiske fartøy i EU. Den russiske fisken eksporteres videre fra Norge til flere land, men hovedsakelig til Russland og EU. Selv om dette er lovlig, kan det være et omdømmetap forbundet med å handle med russiske varer. Dette innebærer en risiko for at russisk fanget fisk feilaktig registreres som fisk med norsk eller annen opprinnelse.

Trussel 3

Turistfiske

Smugling knyttet til turistfiske ser ut til å være økende. Tolletatens offentlige beslagsstatistikk for 2024 var preget av rekordmengder beslag av fisk forsøkt smuglet ut av landet. Tolletaten beslagla totalt mer enn 13 tonn fisk, nær det dobbelte av året før. Det tas flere beslag på flyplasser. Mulige innstramminger i regelverket knyttet til turistfiske i 2025 vil kunne påvirke smuglingstrusselen.

! Kriminalitet i fiskeri- og oppdrettsbransjen

Overproduksjon defineres her som produksjon av oppdrettsfisk som ikke rapporteres, for å skjule overtredelser av regelverket om maksimalt tillatt biomasse (MTB). Ulovlig omsetning eller ulovlig

eksport av overproduisert fisk vil innebære skatte-, avgifts- og tollunndragelser. Overproduksjon vil også gi større utslipp og økt belastning på økosystemet.⁶

Ulovlig fiske innebærer uregistrert eller feilaktig registrert fangst, utkast og uregistrert omlasting av fangst. Ulovlig fiske kan innebære at det fiskes mer enn lovlig kvote. Ulovlig fiske er en

trussel mot bestandene og marine økosystemer. Dette gir et uriktig bilde av fiskebestanden i havet, og påvirker bærekraften til fremtidige kvoteberegninger.⁷

Beslag av fisk, Bjørnfjell tollsted

Kontanter og hvitvasking

Valutasmugling er et steg i hvitvaskingsprosessen, og brukes både for å gjennomføre grove skatteunndragelser, og for å skjule inntekter fra kriminell virksomhet. Kriminelle organisasjoner benytter kontanter i stor utstrekning, og har et stort behov for hvitvasking.⁸

Tolletaten samarbeider med Økokrim, Skatteetaten og politiet for å bekjempe hvitvasking og smugling av kontanter. Tolletaten har blant annet bidratt inn i arbeidet med Økokrims rapport «Nå er det NOK», som tar for seg utfordringer knyttet til kontanter i den kriminelle økonomien.⁹ I tillegg samarbeider offentlig og privat sektor mot hvitvasking gjennom et eget prosjekt etablert av Finans Norge.¹⁰

Trussel 1

Hvitvasking gjennom næringsvirksomhet

Det er en økt fare for hvitvasking gjennom næringsvirksomhet. På grunn av restriksjoner innført av norske banker når det gjelder tilbakeføring av NOK fra utlandet, har Tolletaten og politiet grunn til å tro at hvitvasking av kontanter i økende grad vil skje gjennom næringsvirksomhet. Dette kan foregå internt i Norge, eller som et ledd i import-/eksporttransaksjoner – såkalt handelsbasert hvitvasking.¹¹

Trussel 2

Kryptovaluta som oppgjørsform

Bruk av kryptovaluta som oppgjørsform i handel med ulovlige varer og tjenester gir et mulighetsrom til å unngå håndtering av norske kontanter. Dette vil sannsynlig være spesielt aktuelt for kriminelle med tilgang på store kryptovalutabeholdninger. Disse har mulighet til å finansiere ny kriminalitet med oppgjør direkte i kryptovaluta.

Trussel 3

Hvitvasking gjennom verdigjenstander

Kriminelle nettverk finner andre metoder for hvitvasking av utbytte. For å omgå utfordringer med å veksle NOK i utlandet investerer kriminelle nettverk i gull eller andre edle metaller, klokker, smykker, bruktbiler eller andre lett omsettelige verdigjenstander som smugles ut, eller eksporteres deklartert.

! Hvitvasking

Hvitvasking kan beskrives som selve prosessen der ulovlig innhentede penger blir «vasket rene» gjennom legitime finansielle systemer, slik at de fremstår som lovlige midler.

En gjennomgang av de største kriminelle nettverkene i EU viste at 86 % av nettverkene benyttet legale forretningsstrukturer. 71 % av nettverkene inngikk i korrupsjon. Det foreligger lite informasjon om i hvilket omfang de kriminelle nettverkene benytter korrupsjon til støtte for sin kriminelle virksomhet. Dette inkluderer også kontraktstildelinger og anbud. En tidligere kartlegging av leverandører av varer og tjenester til det offentlige, viste at i perioden 2015-2020 var 5 % av leverandørene tidligere straffet eller sanksjonert.¹²

I løpet av våren 2023 ble banker i Norge, med henvisning til

hvitvaskingsregelverket, mer restriktive med å kjøpe norske kontanter fra utlandet. Muligheten til å veksle inn store beløp i norske kontanter i utlandet har derfor blitt sterkt redusert. Dette har også medført vekslingsutfordringer i utlandet for de som smugler valuta organisert, og de norske kriminelle nettverkene som er avhengig av å flytte verdier til utlandet.

Vekslingsutfordringene i utlandet har tvunget frem endring i modus operandi for flytting av kontantutbytte fra kriminell virksomhet ut av Norge. Fra storstilt smugling av kontanter ut, til mer diversifisering av metoder for hvitvasking, både gjennom næringsvirksomhet og omsetning og utførsel av verdigjenstander.

Valutabeslag av 4,2 millioner svenske kroner

Landbruksvarer

Unndragelser av avgifter på landbruksvarer fører til tapte statsinntekter. Dette kan i tillegg medføre konkurransevridding, og undergraver landbruksvernet som har til hensikt å beskytte norsk landbruk. Ulovlig import av landbruksvarer kan derfor påvirke norsk produksjon, og dermed også norsk evne til selvforsyning.

Trussel 1

Feildeklarerer av kjøttvarer

Kjøttvarer feildeklarerer i et omfang som kan gi betydelig tap av offentlige inntekter og konsekvenser for landbruksvernet. Høye tollsatser kombinert med høyt importvolum muliggjør store unndragelser, og kan gi konkurransefortrinn til aktører som ikke deklarerer riktig. I tillegg utgjør smugling av kjøttvarer også en helseisiko knyttet til manglende sporbarhet, mulig uhygienisk behandling og mulige ulovlige tilsetningsstoffer.

Trussel 2

Feilklassifisering av næringsmidler

Feilklassifisering av tilberedte næringsmidler truer rettferdige konkurransevilkår og staten mister inntekter. Kapittel 16-21 i tolltariffen (se faktaboks på neste side) omfatter varer med svært forskjellige tollsatser. Det kan være utfordrende å klassifisere disse varene med riktig tolltariffnummer. Feilklassifisering kan medføre unndragelser av både toll og råvarettoll. Mange aktører importerer slike varer til Norge, og det importeres totalt store kvantum, slik at mulighetsrommet for avgiftsunndragelser er stort.

! Bearbeidede landbruksvarer

Kapittel 16-21 i tolltariffen omfatter alt fra bearbeidede produkter fra fisk og kjøtt, til sukkervarer, melprodukter, grønnsaker med mer.¹³ Klassifisering betyr å oppgi riktig type vare under riktig type kategori. For eksempel vil en import av pasta fylt med mindre enn 20 % kjøttvare, gi en helt annen toll og råvaretoll enn pasta fylt med mer enn 20 % kjøttvare.¹⁴

Bilde 1: Beslag av kjøtt.
Bilde 2: Beslag av rottekjøtt

2.1.4

Brudd på immaterielle rettigheter (IPR)

Import av varer som medfører brudd på IPR-regelverket, også kjent som piratvarer, dreier seg om brudd på varemerke-, design-, markedsførings- og patentrettigheter. Enkeltsaker av IPR-brudd har ofte ikke stort omfang på det norske markedet, men denne typen produkter kan være med å finansiere annen kriminalitet, er sterkt konkurransevridende og gir tap av arbeidsplasser i Europa.

Trussel 1

Innførsel av piratvarer

Import av piratvarer truer helse, sikkerhet og konkurranse. Partier med piratvarer importert av næringslivsaktører, kommer i alle varestrømmer, mens for privatpersoner er trusselen størst ved flytrafikk. IPR-varer kan ha ulovlig og helseskadelig innhold, eller alvorlige mangler, og dermed utgjøre en fare for helse og sikkerhet. En vare kan bryte flere deler av IPR-regelverkene. Samfunnskonsekvensene kan være små for enkelte varer, men samlet utgjør dette vesentlige konsekvenser for offentlige inntekter og konkurransevridning.

! IPR-kriminalitet

En rekke internasjonale undersøkelser og aksjoner viser at piratvarer finansierer annen alvorlig og organisert kriminalitet, som menneskehandel, narkotika og hvitvasking. Innholdet i og

utformingen av piratvarene kan også sette liv og helse i fare. Det foreligger derfor en risiko knyttet til produksikkerheten ved denne typen varer.

Beslag av falske varer

Trusler mot liv og helse

Inn- og utførsel av varer som har alvorlige eller moderate konsekvenser for folks liv og helse inkluderer smugling av ulovlige narkotiske varer som kokain, cannabis og benzodiazepiner, samt ordinære forbruksvarer som ikke oppfyller

sikkerhetskravene. Politiet, Direktoratet for medisinske produkter (DMP) og Mattilsynet er de viktigste samarbeidspartnere for å håndheve og sanksjonere truslene innenfor denne kategorien.

Narkotika

I Norge brukes betegnelsen «narkotika» om alle ulovlige og reseptbelagte rusgivende substanser. Varekategorien omfatter også narkotiske legemidler.

Narkotikasmugling har store samlede negative konsekvenser for Norge, spesielt for befolkningens liv og helse. De indirekte effektene er mange, og inkluderer økning i annen kriminell aktivitet, som for eksempel gjengkriminalitet, vold og trusler. Narkotikabruk fører også til stor økonomisk belastning på samfunnsinstitusjoner som håndterer utfordringer som hjemløshet og psykiske helseutfordringer.

Utbytte fra narkotikahandelen inngår i tradisjonell økonomisk kriminalitet, som hvitvasking gjennom kriminelle organisasjoners eierskap eller kontroll over legal forretningsvirksomhet.¹⁷

Nåsituasjon og trend

Det norske narkotikamarkedet er en del av det europeiske markedet, og kjennetegnes av høy tilgjengelighet på de fleste narkotiske stoffer, med et stadig bredere utvalg. Stoffene er ofte svært potente og kan dukke opp i nye former eller stoffblandinger.¹⁸ Helsemyndighetene advarer stadig sterkere om helsefarene ved å bruke flere psykoaktive stoffer samtidig, og om høyere risiko for ukjente virkestoffer i tilsynelatende kjente narkotikatyper.¹⁹ Disse utviklingstrekkene gjør narkotikabruk stadig mer risikabelt, og bidrar til å øke trusselnivået for innførsel av store mengder og visse typer narkotika til Norge.

Trussel 1

Internasjonale kriminelle nettverk

Internasjonale kriminelle nettverk smugler kokain, cannabis og andre narkotiske stoffer gjennom ulike metoder og grensepasseringer. Ofte er disse kamuflert som ordinære transportoppdrag. Enkelte aktører opererer som profesjonelle tilretteleggere (Crime-as-a-Service) og tilbyr tilrettelegging i hele prosessen, fra transport og smugling til distribusjon i Norge.

Trussel 2

Svenske narkotikanettverk

Flere svenske narkotikanettverk knyttes til innførsel og distribusjon av narkotika i Norge.²⁰ Svenske gjengkriminelle søker å ta andeler på norske narkotikamarkeder. Disse markedene fremstår attraktive grunnet muligheter for større profitt som følge av høyere gatesalgpris. Ved hjelp av høy voldskapital vil svenske narkotikanettverk fortsette å ekspandere sin virksomhet i Norge.

Trussel 3

Kokainmarkedet

Kokaintrusselen er høy, både sjøverts og landveis. Bruken og derav etterspørselen av kokain i Norge er sannsynligvis økende. Ifølge EUs narkotikabyrå EMCDDA, er Norge i europatoppen når det gjelder kokainbruk blant unge mellom 15 og 34 år. Antall innleggelser som følge av overdoser med kokain blant personer under 30 år har tredoblet seg fra 42 i 2019 til 169 i 2023.²¹

Nær 70 % av EU-landenes tollbeslag av narkotika er foretatt i havner, med store beslag av spesielt kokain i fraktcontainere. Metodene som brukes av kriminelle grupper har blitt stadig mer sofistikerte, med veldokumenterte tilfeller av infiltrasjon av forsyningskjeder og utnyttelse av nøkkelpersonell gjennom trusler og korrupsjon.²²

Ettersom kontrolltiltak har blitt oppskalert ved viktige europeiske ankomsthavner for kokain, ser det ut til at de kriminelle aktørene i økende grad retter seg mot mindre havner i andre europeiske land. Blant annet foretok Sverige og Norge rekordstore kokainbeslag ved havner i 2023.²³

Det er flere indikasjoner på at de nordiske landene utgjør et felles kokainmarked, og at de kriminelle vil velge å bruke de havnene der de anslår at de har størst mulighet for å lykkes med innførselen på tvers av de nordiske landene.

Trussel 4

Syntetiske opioider

Potente syntetiske opioider, som nitazener, kan bli en mulig erstatning for heroin. Grunnet innføringen av Talibans forbud mot opiumsvalmuedyrkning i Afghanistan, et land som inntil nylig har stått for 80 % av den globale heroinproduksjonen, gikk produksjonen drastisk ned i 2023. Per 2024 er det flere indikasjoner på at tilgangen på heroin av en viss kvalitet er sterkt redusert.²⁴ Heroinmisbrukere kompensere i økende grad med andre stoffer, men er avhengig av hva som til enhver tid tilbys på det norske markedet. Endringer i brukermønstre kan allerede observeres, blant annet gjennom økt bruk av crack-kokain. Det er sannsynlig at dette vil føre til at aktører vil innføre store mengder ferdigpressede tabletter. Dersom scenarioet utspiller seg, kan det medføre en betydelig bølge av overdosedødsfall.

Trussel 5

Benzodiazepiner

Smugling av benzodiazepiner er godt organisert. Benzodiazepiner overtok i 2023 som den nest mest beslaglagte narkotiske stoffgruppen i Norge, etter cannabis. Beslagene fortsetter å øke, og tilgjengeligheten i Norge er høy.

De mest utbredte legemidlene som beslaglegges er Ksalol (alprazolam), Benzedin (diazepam) og Rivotril (klonazepam). Det er et stort marked for smuglede benzodiazepiner i Norge, og den ulovlige aktiviteten er omfattende. Stoffene beslaglegges i store mengder i nesten alle trafikkstrømmer, blant annet i post og på landevei. I 2023 og 2024 beslagla Tolletaten sammenlagt godt over 1 million tabletter.

! Styrket kontroll ved europeiske havner

Hele Europa opplever en kraftig økning i beslag av store mengder narkotika. EU har derfor lansert en ny strategi for bekjempelse av narkotikasmugling for sine medlemsland. Blant tiltakene har EU øremerket 200 millioner euro som

skal gå til å styrke tollkontrollen i de europeiske havnene. Norge har verdens nest lengste kystlinje, og rundt 600 havner som kan ta imot internasjonalt gods, noe som gir smuglerne mange muligheter.

! «Crime-as-a-service»

Den kriminelle forretningsmodellen Crime-as-a-Service (CaaS) er i stadig ekspansjon og utvikling. Kriminelle kjøper og tilbyr tjenester, oppdrag, leveranser, sikkerhet og spesialistkompetanse fra

hverandre. Blant spesialistene finnes viktige roller i den kriminelle næringskjeden som pengevekslere, hvitvaskingsaktører, transportører, torpedoer og tilbydere av krypterte tjenester.²⁵

! Nitazener

Nitazener er en type syntetisk fremstilt opioider. Dette innebærer at de er fremstilt i laboratorium, og ikke fra en opiumsplante. Noen syntetiske opioider er svært sterke, og enkelte nitazener kan være 100 til 1000 ganger sterkere enn morfin. Nitazen-

stoffer finnes i flere former, inkludert væske, pulver, kapsler og tabletter. Stoffene kan også være blandet inn i andre rusmidler, for eksempel heroin. Ettersom nitazener er svært sterke, er risikoen for overdose høy.

! Benzodiazepiner

Benzodiazepiner er en gruppe legemidler med angstdempende og muskelavslappende effekt. Høye doser kan medføre kraftig sløvhhet,

tap av hemninger, innsovning og hukommelsestap. Benzodiazepiner er sterkt vanedannende og kan misbrukes.²⁶

Husnes: Skip lastet med 150 kilo kokain

Et av de større beslagene i 2023 ble gjort på et lastefartøy fra Sør-Amerika. Beslaget var på 150 kilo kokain, og bekrefter et kjent modus Tolletaten har vært spesielt oppmerksom på: Store fartøy benyttes til å frakte narkotika festet til skroget under vannlinjen, ofte uten at mannskapet er kjent med dette.

Under en tollkontroll identifiserte årvåke kontrollmannskaper kjente moduser og indikasjoner på nær forstående smugleraktivitet. Mistanken ble rapportert videre til sentrale og lokale tollmyndigheter for videre oppfølging.

Nærmere undersøkelser identifiserte lokasjoner og objekter av høy interesse i Vestland. På bakgrunn av saken og oppdragets art ble politiet og Kystvakten kontaktet for bistand.

I tett samarbeid med politiet og Kystvakten aksjonerte Tolletaten mot et kjøretøy i tilknytning til et lastefartøy fra Sør-Amerika. 150 kilo kokain ble beslaglagt i bagasjerommet på kjøretøyet. Undersøkelser ved hjelp av Tolletatens fjernstyrte undervannsrobot (ROV) og Kystvaktens dykkermannskaper bekreftet at stoffet var festet under vannlinjen på lastefartøyet.

Dette beslaget føyer seg inn i rekken av flere store kokainbeslag som ble gjort i 2023. Totalt beslagla Tolletaten over 2,3 tonn med kokain dette året. Mengden utgjorde mer enn det som har vært beslaglagt til sammen de siste ti årene. Det aller meste kom via sjøveien fra land i Sør-Amerika.

Legemidler

Legemidler omfatter i denne sammenhengen alle ikke-narkotiske legemidler.

Det er kun apoteker og grossister med tillatelse som kan importere reseptpliktige legemidler til Norge.²⁷ Privatpersoner kan likevel medbringe inntil ett års personlig forbruk av legemidler ved innreise fra EØS-land, eller tre måneders personlig forbruk ved innreise fra tredjeland, forutsatt at man kan dokumentere at legemidlene er ment til privat bruk, og er ervervet lovlig i innkjøpslandet.²⁸ Utenom dette kan ikke privatpersoner importere legemidler.

Trussel 1

Ketamin som rusmiddel

Stadig flere ruser seg på ketamin, som smugles til Norge i økende kvanta av organiserte kriminelle nettverk. Det har vært en betydelig økning i ulovlig innførsel og bruk av anestesilegemiddelet ketamin de siste årene. Tolletaten har historisk sett beslaglagt små mengder ketamin, men fra og med 2022 har det vært en tydelig økning. De største volumene kommer på landevei, og ofte sammen med flere ulike typer narkotika.

Ketamin og kokain har samme gatepris og benyttes av de samme brukergruppene. Per desember 2024 er ketamin ikke narkotikaklassifisert. Organiserte kriminelle aktører er involvert i smuglingen av ketamin til Norge, og lavt straffnivå kombinert med stort profittpotensial, gjør det sannsynlig at smuglingen vil fortsette å øke.

Trussel 2

Injeksjonslegemidler for skjønnhetssalonger

En rekke norske skjønnhetssalonger benytter seg av den legale varestrømmen for å innføre legemidler ulovlig. Det dreier seg hovedsakelig om injeksjonslegemidler som Botox eller hyaluronsyre.

Ofte deklarerer legemidlene som kosmetikk, og vanlige innførselsruter er fra Kina, via Sør-Korea og Tyrkia. Det er også påvist smugling i persontrafikken, hovedsakelig av flypassasjerer. Legemidler som er ulovlig innført kan i praksis inneholde hva som helst, og kan dermed være svært helseskadelig. Slike varer kan også være IPR-varer.

Det er ingen krav i Norge til å registrere seg som skjønnhetssalong, noe som gjør det utfordrende å avdekke ulovlig innførsel.

! Ketamin

Ketamin er et anestesilegemiddel som har vært benyttet klinisk i Norge i over 30 år, men som i mindre doser kan misbrukes som rusmiddel. I lavere doser kan rusen minne om alkoholrus, mens i større doser kan stoffet gi hallusinasjoner. Den vanligste måten å innta ketamin på er å sniffe det som pulver. Pulveret er gjerne hvitt eller brunaktig og lukter lite.

Nylig rapportering tilsier at stadig flere ruser seg på ketamin i Norge, og at mange erstatter kokain med ketamin. Sosiale medier og populærkultur bidrar til å drive opp

etterspørselen, spesielt i lys av ny forskning som peker på stoffets antidepressive effekter. Det er også stadig mer oppmerksomhet rundt stoffblandingen «rosa kokain», som sjeldent inneholder kokain, men ofte ketamin kombinert med andre stoffer.

Ketamin er per i dag ikke oppført på narkotikalistene i Norge, og øvre strafferamme for ulovlig innførsel av ketamin er 3 måneders fengsel i tillegg til bøter. DMP forbereder en høring om hvorvidt ketamin skal gå fra å klassifiseres som legemiddel til et narkotisk legemiddel.²⁹

6 kg ketamin, beslaglagt i brannslukningsapparat

Alkohol og tobakksvarer

Alkohol omfatter etanol/sprit, brennevin, vin, øl og rusbrus. Tobakksvarer omfatter sigaretter, falske sigaretter, «Cheap Whites»³⁰, e-sigaretter, HEETS³¹, røyketobakk, vannpipetobakk, råtoakk og snus. Det er ulovlig å innføre HEETS, tobakksfri snus med nikotin, e-sigaretter og vannpipetobakk med nikotin. For e-sigaretter er det forbudt å innføre sigaretter med annen smak enn tobakk.

Trussel 1

Kriminelle nettverk smugler sigaretter, øl og brennevin

Kriminelle nettverk smugler sigaretter, øl og brennevin med person-, vare- og lastebiler via landeveien til Norge. Smuglingen gjennomføres både over bemannede og ubemannede grenseoverganger.

Mens legale omsetningssteder for alkohol gjennomfører alderskontroll av kjøper, kan smuglet alkohol lettere havne hos mindreårige.

Trussel 2

E-sigaretter med ukjent innhold

E-sigaretter er et tobakksprodukt som appellerer til unge, også dem under 16 år.

Kina er verdens største produsent av e-sigaretter. E-sigaretter som kommer herfra i container eller forsendelse oppfyller ikke nødvendigvis EU-krav, og det kan være usikkert hva de faktisk inneholder.

900 liter falsk vodka beslaglagt

I forkant av russetiden i 2024 gikk Tolletaten ut og advarte om falsk alkohol etter et beslag av 900 liter falsk vodka. I forbindelse med kontroll av en østeuropeisk-registrert bil ble det funnet 55 pappesker med til sammen 300 treliters-kartonger vodka innerst i lasterommet på bilen. Brennevinet ble raskt verifisert av produsentene som falske.

Det er ikke mulig for folk å se etter spesifikke kjennetegn på flaskene eller kartongene for å avdekke falsk brennevin, ettersom kjennetegnene endrer seg hele tiden. Flaskene eller kartongene kan ha etiketter og være korket og forseglet.

Forbruksvarer og produktsikkerhet

Økt privatimport via netthandel øker faren for ulovlige, utrygge og helseskadelige produkter på det norske markedet. De siste årene har Tollestaten sett en endring i import- og forbruksmønstre av ulike typer forbruksvarer. Fra profesjonelle næringsaktører som importerer og omsetter forbruksvarer av godkjent kvalitet, til privatimport av varer med usikker kvalitet.

Trussel 1

Innførsel av substandard forbruksvarer

Den økte privatimporten gjennom netthandel, blant annet fra Kina, øker faren for utrygge og helseskadelige produkter på det norske markedet.

Eksempler på produkter som Mattilsynet er bekymret over er matkontaktmaterialer, kosttilskudd og kosmetikk. Slike forbruksvarer, som ikke følger de strenge kravene som gjelder i Norge og EU, kan på lang sikt ha alvorlige konsekvenser for liv og helse.

Felles for slike produkter er at de ofte mangler dokumentasjon på hvorvidt de er testet for helse- og miljøfarlige stoffer, slik som tungmetaller, ftalater eller hormonforstyrrende stoffer.

Det er meget sannsynlig at store mengder matkontaktmaterialer av plast, som importeres fra Kina, kan inneholde helse- og miljøfarlige stoffer. Det er sannsynlig at det samme kan gjelde for matkontaktmaterialer av metall og aluminium.

Innførsel av matkontaktmaterialer og kosttilskudd skjer både i bedriftsmarkedet og privatmarkedet. Innførsel av kosmetikk skjer oftest i regi av privatpersoner gjennom netthandel.

! Kosmetiske produkter

Kosmetiske produkter som reiser bekymring, stammer ofte fra land der reguleringene er mindre strenge. Kina, India og flere sørøstasiatiske land er eksempler på dette.

Eksempler på problematiske produkter:

Hudblekingsprodukter som kan inneholde farlige ingredienser som hydrokinon, kvikksølv og kortikosteroider. Hydrokinon er knyttet til hudpigmentering og

nerveskader. Kvikksølv kan forårsake alvorlige helseproblemer, inkludert nyreskader og nevrologiske problemer. Tatoveringsutstyr og blekk som inneholder giftige metaller eller ikke-godkjente fargestoffer. Dette kan føre til allergiske reaksjoner og infeksjoner.

Tannblekingsprodukter kan inneholde høye konsentrasjoner av hydrogenperoksid, som kan forårsake irritasjon i tannkjøttet og skade på tannemaljen.³²

! Funn av miljøgifter hos barn

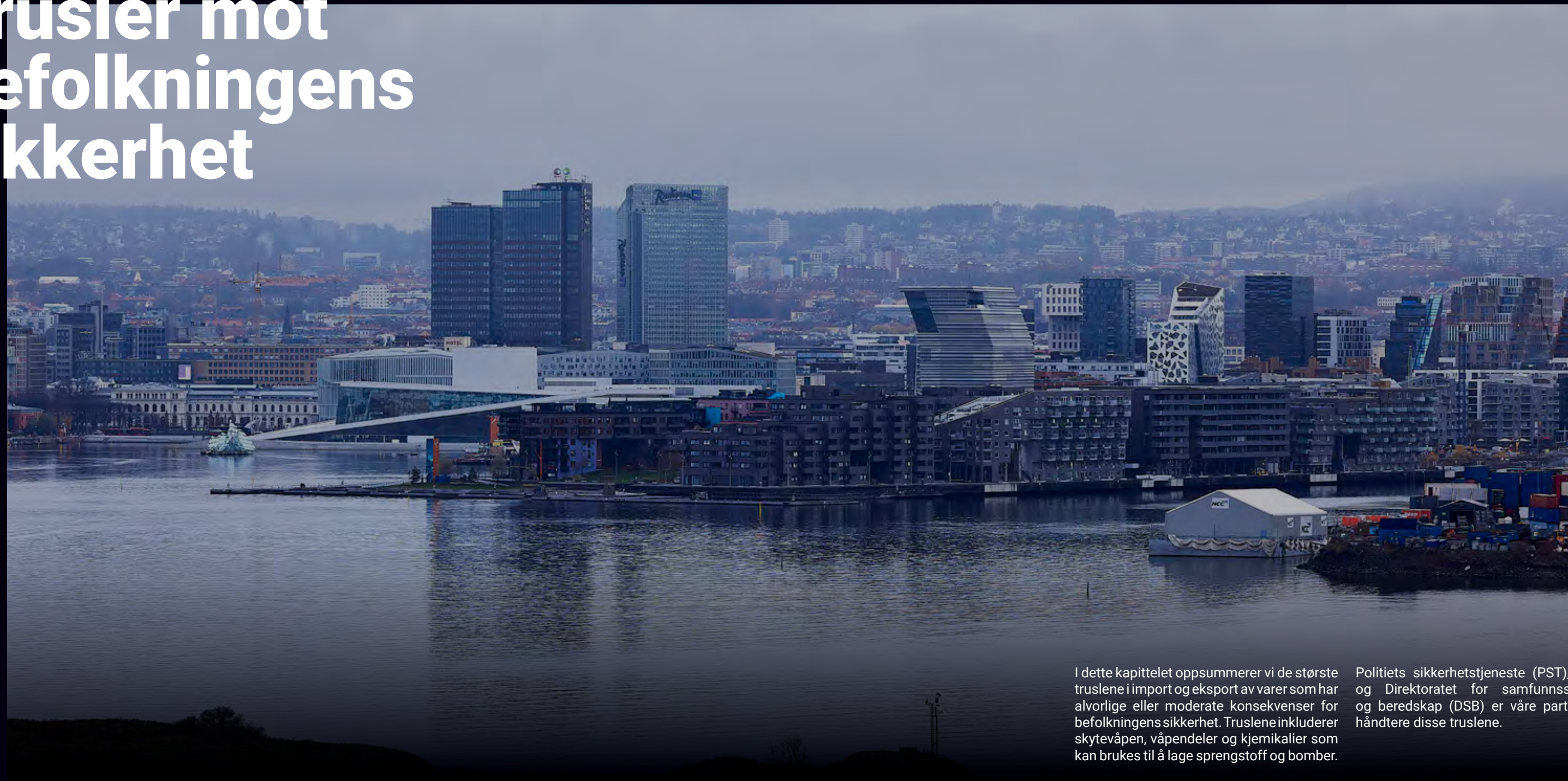
Undersøkelser fra Folkehelseinstituttet (FHI) og NTNU har avdekket høye nivåer av bisfenol A (BPA) og per- og polyfluoralkylstoffer (PFAS) hos norske barn og unge. 99,6 % av barna har nivåer av BPA som overstiger det som anses trygt, og nærmere 30 % har farlig høye nivåer av PFAS. Eksponeringen kommer i hovedsak fra kilder som matemballasje, kosmetikk og ulike forbruksvarer og mat. BPA

og PFAS er miljøgifter som brytes sakte ned, og kan opphopes i kroppen over tid. Stoffene er kjent for å ha negative helseeffekter, som svekkelse av immunforsvaret, og potensielle påvirkninger på reproduksjonssystemet. FHIs rapport «Miljøgifter i norske barn» understreker behovet for reguleringer og økt bevissthet rundt disse kjemikaliene for å beskytte folkehelsen, spesielt for barn og ungdom.³³

Beslag av kosmetikk

Trusler mot befolkningens sikkerhet

I dette kapittelet oppsummerer vi de største truslene i import og eksport av varer som har alvorlige eller moderate konsekvenser for befolkningens sikkerhet. Truslene inkluderer skytevåpen, våpendeler og kjemikalier som kan brukes til å lage sprengstoff og bomber.

Politiets sikkerhetstjeneste (PST), politiet og Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) er våre partnere i å håndtere disse truslene.

Våpen

Begrepet våpen omfatter blant annet enkelte slag- og stikkvåpen, skytevåpen, våpendeler og ammunisjon. I tillegg inkluderer det eksplosiver og utgangsstoffer til eksplosiver, og varer som kan gi CBRNE-kapasitet (kjemiske stoffer, biologiske agens, radioaktive stoffer, nukleært materiale og eksplosiver med høyt farepotensiale).

Enkelte typer våpen utgjør en høyere trussel grunnet større skadepotensial. Import av skytevåpen og utgangsstoffer til eksplosiver vurderes som de største truslene innenfor våpenkategorien. Antall beslag av slike varer har vært stabilt lavt de siste årene. Omfang av import av utgangsstoffer underlagt restriksjoner og CBRNE-varer er sannsynlig lavt, ettersom mange av disse er strengt regulert og under høy internasjonal årvåkenhet.

Trussel 1

Skytevåpen

For hele skytevåpen er bekymringen knyttet til smugling langs landevei fra Sverige. Kriminelle nettverk i Sverige har større tilgang til skytevåpen, er geografisk nære, og har tilknytninger til kriminelle aktører i Norge.

Trussel 2

Våpendeler

Våpendeler kjøpes på nett og innføres via post og kurer. Våpendeler avdekkes hovedsakelig i post- og kurerstrømmen. Våpendeler kan skjules blant andre varer, spesielt metalleder, og glir dermed lettere inn i den store post- og kurerstrømmen.

Trussel 3

Utgangsstoffer til eksplosiver

Utgangsstoffer til eksplosiver kjøpes på nett og innføres via post og kurer. Noen land, spesielt utenfor EU, har mindre regulering på salg og eksport av utgangsstoffer til eksplosiver. Enkelte aktører i slike land gjør få vurderinger av sluttbruker ved salg. Dette gir trusselaktører i Norge mulighet til å kjøpe slike stoffer på nett, og innføre i post- og kurerstrømmen.

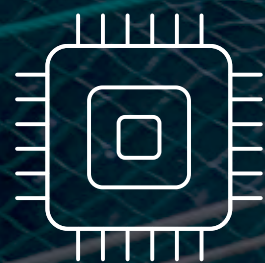
Brudd på internasjonale forpliktelser

Norge har en rekke internasjonale forpliktelser som gjelder grensekryssende vareførsel. Eksempler på dette er frihandelsforpliktelser, handelsfasilitering, miljøkrav, tekniske krav, transittering, eksportkontroll og sanksjoner. Brudd på avtalefestede forpliktelser kan skade Norges omdømme og troverdighet som internasjonal samarbeidspartner. Den

trusselen som er vurdert å ha høyest konsekvenser innenfor denne samfunnsverdien er strategiske og sanksjonerte varer. Samarbeidspartnere innenfor denne typen regelverksbrudd er Etterretningstjenesten, Direktoratet for eksportkontroll og sanksjoner og PST.

Strategiske varer og sanksjonerte varer

Strategiske varer er en fellesbetegnelse for varer og teknologi som kan være av betydning for andre lands utvikling, produksjon eller anvendelse av produkter til militær bruk eller som direkte kan tjene til å utvikle et lands militære evne, samt varer som kan benyttes til å utøve terrorhandlinger.³⁴

Trussel 1

Omgåelse av sanksjonsregimet

Sanksjonsregimet omgås ved å oppgi bestemmelsesland til land med et svakere kontrollregime, eller til land som ikke har innført samme sanksjonsbestemmelser som Norge. Dette er en trussel da Norge også har forpliktelser for å avdekke bestemmelseslandet for den sanksjonerte varen. Ved eksport til uønskede sluttbrukere, benyttes ofte flere mellomledd for å fordekke anskaffelsen. Modusen forekommer i komplekse, og godt organiserte nettverk, men også gjennom enklere metoder for å skjule faktisk sluttbruker. Typiske modus er blant annet deklarerer til vennligsinnede mottakerland, logistikkentre, eller mottakere som videresender varen. Tolletaten har ved flere anledninger avdekket feilaktig informasjon i varedeklarasjoner og faktura om reell mottaker, mottakerland og vare.

Trussel 2

Transitt av varer via tredjeland

Trusselen er også knyttet til transitt av varer via tredjeland og videre til uønskede sluttbrukere i land som er underlagt sanksjoner/restriktive tiltak. Det er også økt bekymring tilknyttet benyttelse av norskregistrert utenlandsk foretak (NUF) for å omgå eksportkontroll- og sanksjonsregelverket.

! Sanksjonsregimet i Norge

Eksportregulering av varer som kan bidra til å utvikle og styrke militær kapasitet, samt å hindre at varer som eksporteres når sluttbrukere i for eksempel Russland, Belarus, Nord-Korea eller Iran, er en viktig del av norsk sikkerhets- og utenrikspolitikk.

Norge er folkerettslig forpliktet til å gjennomføre sanksjoner vedtatt av FNs sikkerhetsråd, og iverksetter også en rekke restriktive tiltak vedtatt av EU. Tolletaten gjennomfører målrettede kontrolltiltak for å fange ulovlig inn- og utførsel av varer innenfor eksportkontroll- og sanksjonsregelverket. Regelbrudd

knyttet til grensekryssende vareførsel innenfor disse områdene har en stor samfunnskonsekvens for Norge, fordi brudd på internasjonale forpliktelser svekker vårt omdømme og vår innflytelse blant allierte, og fordi det undergraver nasjonal sikkerhet.

Norske teknologiselskaper utvikler, produserer og eksporterer varer som er ettertraktet, særlig varer knyttet til maritim teknologi og avanserte sensorer. Russland har blant annet stort behov for vestlig teknologi for å kunne opprettholde sin krigføring i Ukraina.

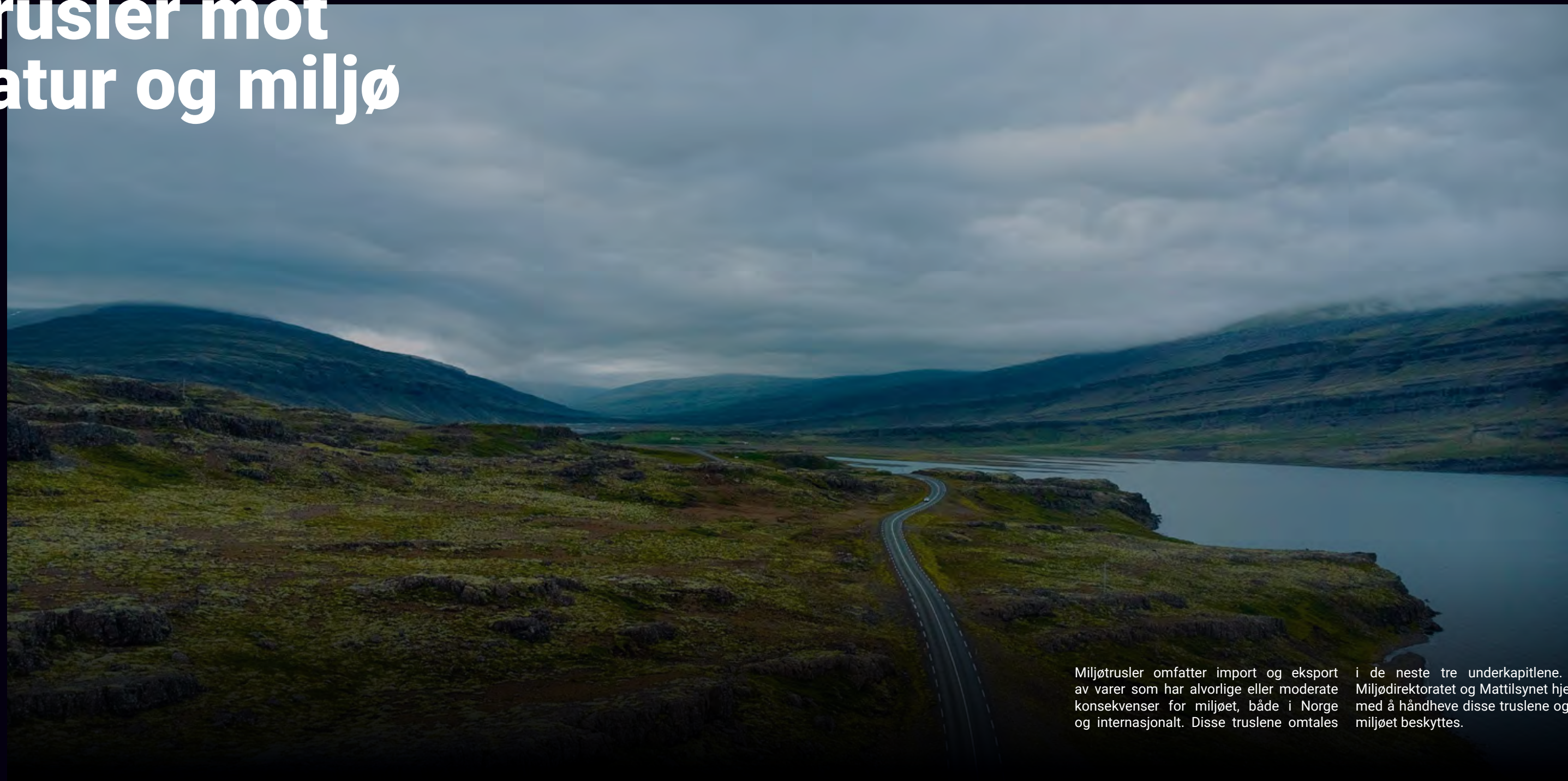
! FN-sanksjoner

Sanksjoner vedtatt av FNs sikkerhetsråd, er et ikke-militært sikkerhetspolitisk og utenrikspolitisk virkemiddel som innebærer at det innføres økonomiske og

diplomatiske restriksjoner som begrenser handlefriheten til en stat, en gruppe og/eller enkeltpersoner og selskaper eller andre enheter.

Trusler mot natur og miljø

Miljøtrusler omfatter import og eksport av varer som har alvorlige eller moderate konsekvenser for miljøet, både i Norge og internasjonalt. Disse truslene omtales

i de neste tre underkapitlene. Politiet, Miljødirektoratet og Mattilsynet hjelper oss med å håndheve disse truslene og sikre at miljøet beskyttes.

Dyr og planter

Varekategorien dyr og planter omfatter levende og døde planter og dyr, og produkter av disse. Kategorien er vid, og omfatter fremmede arter, truede arter, kjæledyr og ulovlig hugget tømmer. Regelverkseiere er Mattilsynet og Miljødirektoratet med delt ansvar på felt som invaderende arter.

Konsekvenser av regelverksbrudd i denne kategorien er mangfoldige. Ulovlig hogst av regnskog har konsekvenser for blant annet klima. Handel med utrydningstruede arter truer det biologiske mangfoldet i opprinnelseslandet. Selv om enkelte fremmede dyre- og plantearter ikke utgjør noen risiko for naturen og det biologiske mangfoldet i Norge, vil andre kunne utkonkurrere norske arter og gjennom dette endre naturen.³⁵ Slike invaderende arter kan komme som blindpassasjerer ved vareimport, eller selv utgjøre varen.

Trussel 1

Planter som smugles eller ikke deklarerer

Økende planteimport og press på å få disse i rask omsetning bidrar til å øke risikoen for planteskadegjørere og plantesykdommer. Eksempelvis kan blindpassasjerer som furuvednematode gi skogsdød og påføre norsk skogbruk store økonomiske tap. På grunn av dette er trepaller underlagt krav om en kjemisk behandling mot blindpassasjerer ved import.

Lange og komplekse verdikjeder kan bidra til usikkerhet rundt størrelsen på den reelle trusselen. Importerte planter kan ha vært innom en rekke land før det innføres til Norge.

Trussel 2

Ulovlig kjæledyrsimport

Ulovlig kjæledyrsimport kan medbringe sykdom og er ofte ensbetydende med lav dyrevelferd. Med kjæledyr menes her hunder og katter, men også mer eksotiske kjæledyr som papegøyer, skilpadder og slanger. Dyr som smugles innføres ofte uten pålagt dyrepass/helsesertifikat eller vaksinerings. Sykdommer som rabies og revens dvergbendelorm kan spres til Norge gjennom smuglede hunder.

! Smugling av hunder

Innsats gjennom blant annet Europol har avdekket en sterkere grad av organisert alvorlig kriminalitet i hundesmuglingen enn det myndighetene antok for bare noen få år siden. Under en tollkontroll i 2024 ble det funnet 34 hundevalper som ikke var deklartert for Tolletaten, noe som indikerer kjæledyrsmugling

som organisert kriminalitet. Høy betalingsvilje og etterspørsel gjør Norge til et attraktivt handelsområde for hundesmuglere. Valpene kommer typisk fra såkalte valpefabrikker i Øst-Europa, og smugles landveien gjennom flere europeiske land før de når Norge.

! CITES

CITES er en internasjonal konvensjon som regulerer internasjonal handel med truede dyre- og plantearter. CITES listefører arter som trenger eksporttillatelse fra avsenderlandet og importtillatelse fra mottakerlandet, og arter som behøver eksporttillatelse fra avsenderlandet, for å kunne importeres/eksporteres lovlig.³⁶

Aktuelle eksempler på varer som er ulovlige i henhold til CITES er helsekostprodukter som inneholder ekstrakter fra truede dyre- og plantearter, fugler og fugleegg, samt reptiler. Ulovlig internasjonal handel med truede plante- og dyrearter representerer organisert

kriminalitet, med bruk av blant annet forfalskning av eksporttillatelser fra miljømyndigheter eller falske bevis på at individet stammer fra lovlig avl.

Norske CITES-arter omfatter blant annet fuglearter, sommerfuglarter, isbjørn, ål og hval.

Ulovlig handel med utrydningstruede eller sårbare arter er en trussel mot flere arter, og anses som miljøkriminalitet. Hvert år handles det med millioner av ville dyr og planter på verdensbasis. Norge samarbeider med andre land om å overvåke og lage regler for denne handelen, nettopp for å beskytte arter mot utryddelse.

! Miljøkriminalitet i Norge

I 2024 har politiet etterforsket et nettverk av norske storsamlere av tømte fugleegg. Til sammen ble 56 000 egg beslaglagt i Norge.³⁷ Kritisk

utrydningstruede arter er omfattet, og i noen tilfeller er hele reir blitt tømt. Nettverket har forgreninger til samlere i Australia og Storbritannia.³⁸

Beslag knyttet til CITES og planter

Kjemikalier og klimagasser

Falske og ulovlige plantevernmidler utgjør en risiko både for bønder, forbrukere og miljøet. Ukjente ingredienser kan skade avlinger fullstendig dersom innholdet medfører at plantene dør, fremfor å bekjempe insekter eller sopp. Videre kan udeklarte aktive stoffer i plantevernmiddelrester resultere i en uakseptabel mengde plantevernmiddelrester i frukt og grønnsaker.

Trussel 1

Falske eller ikke-godkjente plantevernmidler

Mesteparten av falske eller ikke-godkjente plantevernmidler produseres i Kina og fraktes til Europa med feil dokumentasjon. Trusselen omfatter import av innsatsvarer fra lavkostnadsland for ulovlig produksjon av plantevernmidler. Slike plantevernmidler har lenge vært ansett som adskillig mindre utbredt i Norge enn i store landbruksland som Tyskland og Nederland, men her er det usikkerhet. Det er blant annet mulig at virksomheter deklarerer import av plantevernmidler til Tolletaten uten å være registrert hos Mattilsynet slik de skal. Det er også manglende kunnskap om omfanget av privatimport.

Trussel 2

Mus- og rottegift

Mus- og rottegift har et stort skadepotensial for mennesker og miljø, og er derfor strengt regulert. Dårlig kjennskap til regelverket øker sannsynligheten for ulovlig privatimport. Netthandel fra utenlandske nettbutikker øker sannsynligheten for regelbrudd.

Trussel 3

Feildeklaring av fluorholdige gasser (F-gasser)

Fluorholdige gasser feildeklarerer fordi regelverket ikke er tilstrekkelig kjent, for å unngå avgifter eller til bruk for svindel av refusjonsordningen som drives av Miljødirektoratet. Feilmerking av gassen, eller omtapping til andre gassbeholdere, er et kjent problem.

! Klimagasser

Klimagasser er gasser som er mange ganger så potente som CO₂ når det gjelder å forårsake global oppvarming. Smugling av klimagasser er å anse som alvorlig miljø- og økonomisk kriminalitet. Smugling øker risiko for at gasser som ikke lenger er tillatt å bruke, som for eksempel R-22, blir importert og etter hvert sluppet ut. Samfunnskonsekvensene av

regelverksbrudd er økte klimagass-utslipp, og dermed også brudd på internasjonale forpliktelser. Smugling medfører i tillegg manglende finansiering av refusjonsordningen og misbruk av denne. En annen konsekvens av smugling er ulike konkurransevilkår på bekostning av virksomhetene som betaler de høye avgiftene.

! F-gasser

Utslipp av 1 kilo F-gass tilsvarer utslippet fra ett års bilkjøring. Gassene brukes typisk i oppvarming og nedkjøling. Det kreves tillatelse fra Miljødirektoratet for import i bulk, og gassene er sterkt avgiftsbelagt både som rene gasser (bulk) og som del av produkt. Miljødirektoratet drifter en refusjonsordning.³⁹ I Norge er

F-gasser som HFK-er, PFK-er og SF₆, regulert for å redusere utslippene og begrense importen. F-gasser skiller seg fra de andre klimagassene ved at de er produkter eller forurensninger fra industriprosesser, og ikke finnes naturlig i atmosfæren.

Det er forbudt å importere F-gasser i engangsbeholdere. Engangsbeholdere har vært forbudt i EU/EØS-området i siden 2007.

Avfall

Import og eksport av avfall skal bidra til utnyttelse av verdiene i avfallet.⁴⁰ Norge er et lite land med høyt kostnadsnivå for gjenvinning. Dette øker risikoen for ulovlig utførsel. Ulovlig utførsel av avfall har alvorlige miljøkonsekvenser i mottakerlandet, og innebærer brudd på Norges internasjonale forpliktelser.

Trussel 1

Ulovlig plastavfall

Ulovlig plastavfall sendes ut av EU/OECD. Det er ulovlig å eksportere vanskelig gjenvinnbare plastfraksjoner til land utenfor OECD. Norsk plastavfall kan ende på åpne fyllinger (som kan lekke til vannveier), eller bli brent på åpne bål, fremfor å bli material- eller energigjenvunnet. Resultatet er jord-, luft- og marinforurensning. Det er sannsynlig at aktører i den norske avfallsbransjen sender plastavfall ulovlig ut av Norge. Ulovlig plastavfall deklarerer ut av landet i dekke av å være brukte produkter eller grønntestet avfall. Dette fraktes til Asia, eller deklarerer med bestemmelsesland i EU, og fraktes videre ut av Europa. Forsendelsene deklarerer ofte til avfallsmeglere, som trolig sender plastavfallet videre med god fortjeneste.

Trussel 2

Eksport og feildeklarerer av bilavfall

Biler og bildeler som i realiteten er avfall eksporteres ut av Norge til baltiske eller afrikanske land via container. Følgedokumenter som «Vehicle is Repairable» kan være forfalsket eller feilaktige. Det er en utfordring for kontrollmyndighetene at regelverket ikke er tilstrekkelig entydig i forhold til vurderingen av hva som er avfall og ikke.

Trussel 3

Elektronisk avfall

Elektronisk avfall (EE-avfall) feildeklarerer eller sendes ut av Norge. Dette gjelder blant annet eksport av EE-avfall til land i Vest-Afrika. EE-avfall er verdens raskeste voksende avfallsstrøm. Den dramatiske økningen skyldes verdens økte bruk av elektroniske produkter som smarttelefoner, smartalarmer, elektronikk i biler osv. Bare 15 % av verdens EE-avfall blir gjenvunnet forsvarlig.

! Plastavfall

Norge genererer stadig mer plastavfall, og eksporterer tilsvarende økende mengder. I femårsperioden 2018-2022 økte den norske eksporten av plastavfall med en fjerdedel. Ordinær utførsel av plastavfall var i 2024 hele 353 791 tonn.

I 2022 var Polen og Litauen største deklarererte mottakerland for plastavfall fra Norge. Økte krav om utsortering og materialgjenvinning fra EU har ført til at man bygger opp fabrikker for plastgjenvinning i Europa. Polen og Litauen er

lavkostland i Europa og dermed bygges det mye kapasitet der. Trender i eksport av plastavfall har endret seg kraftig på verdensbasis de siste årene. Dette henger sammen med en rekke innstramminger og reguleringer i internasjonal handel med plastavfall. Fra 1. januar 2021 ble det forbudt å sende en rekke ulike plastfraksjoner som er vanskelig å gjenvinne fra EØS-området til land utenfor OECD. Det er kun anledning til å sende plastavfall ut av OECD dersom det kan dokumenteres at avfallet sendes til sluttbruker/resirkulering.

! Elektronisk avfall (EE-avfall)

Det er et stort helse- og miljøproblem for mottakerlandene at EE-avfall feildeklarerer som produkter til ombruk eller smugles ut av Norge og fraktes til land i Øst-Europa eller Afrika. I land i det globale sør blir

verdifulle metaller som kopper og gull gjenvunnet ved å sette fyr på EE-avfallet, noe som medfører luft- og jordforurensning samt helseplager for «avfallsarbeideren».

Kontrollaksjon på Oslo havn. Containere fylt med biler, bildeler og annet elektronisk avfall. Den ulovlige avfallseksporten inneholdt farlige stoffer som bly og kvikksølv.

Trusler mot kunst og kulturverdier

Norge har gjennom internasjonale avtaler forpliktet seg til å forby og forhindre ulovlig innførsel, utførsel og transitt av kulturgjenstander. Dette spenner fra fossiler og menneskelige levninger, til kunst og historisk militært utstyr. Ulovlig handel med kulturgjenstander er ofte tyveri fra fellesskapet, og kan medføre historiefordreining eller tap av turistinntekter. Viktige samarbeidspartnere på dette området er Kulturdirektoratet, Økokrim, Kulturhistorisk museum og andre kulturinstitusjoner som er vedtaksmyndighet innenfor sitt fagområde.⁴¹

Krig, politisk ustabilitet, ekstremvær og økonomiske krisetider er situasjoner hvor tilbudet av ulovlig handel med kulturgjenstander øker. Folk selger kulturgjenstander de eier, eller stjeler og plyndrer gjenstander de kan selge.

Trussel 1

Økt risiko for ulovlig handel med kulturverdier

Det er økt risiko for ulovlig internasjonal handel med gjenstander fra Gaza, Ukraina, Yemen, Afghanistan og Sudan.⁴² Det foregår eksempelvis storstilt plyndring i Ukraina hvor det letes med metaldetektor.

Trussel 2

Hvitvasking gjennom kulturgjenstander

Kulturgjenstander går inn og ut igjen fra Norge for å hvitvaskes, ettersom norske myndigheter har et godt omdømme internasjonalt.

! UNESCO-konvensjonen

Norge har tilsluttet seg UNESCO-konvensjonen⁴³, og har dermed forpliktet seg til å forby og forhindre ulovlig innførsel, utførsel og transitt av kunst og kulturgjenstander. For at kulturgjenstander lovlig

skal innføres til Norge, må avsenderlandet ha utstedt eksporttillatelse for gjenstander som krever dette. Tilsvarende kreves det eksporttillatelse for grupper av gjenstander ut fra Norge.

! Kjøpere av kulturgjenstander

Kjøpere av kulturgjenstander er spesialiserte i forhold til gjenstandstype, men lar seg inndele i to grupper: Den ene gruppen kjøper gjenstander med liten pengeverdi, og blir i mange tilfeller selv svindlet ved at de mottar forfalskninger. Den andre gruppen kjøper unike og

dyre objekter. Kunst og antikviteter kan være investeringsobjekter. Det gir i tillegg velstående mennesker prestisjeåeieunikekulturgjenstander som de for eksempel kan donere til museer eller tilby forskere som forskningsobjekter.

! Arkeologiske gjenstander

Arkeologiske gjenstander er ofte skjøre gjenstander som skades helt eller delvis når de håndteres av ikke-profesjonelle. Ulovlige

utgravninger ødelegger funnstedet. Arkeologer og historikere er i tillegg til selve gjenstanden opptatt av gjenstandens historie.

Historiske mynter forsøkt smuglet ut av Norge

3.

Vedlegg

Indikatorer som er brukt til å vurdere nivået på truslene.

Kategori	Kostnader/skadevirkninger
Tap av liv og helse	• Dødstall (verdien av et statistisk liv)⁴⁴ • Helseskade (helsetapsjusterte leveår)⁴⁵
Tap av offentlig proveny	• Direkte og indirekte provenybortfall reduserer statlige inntekter
Konkurransevridding	• Provenyunndragelse. Provenyunndragelse skaper økonomisk konkurransefortrinn eller skjeve konkurransevilkår og medfører konkurransevridding
Samfunnssikkerhet og trygghet	• Bortfall av befolkningens tillit til myndighetenes styringsevne • Redusert opplevd trygghetsfølelse i befolkningen • Redusert suverenitet • Svart økonomi og fare for hvitvasking
Internasjonale forpliktelser	• Mangelfull etterlevelse av internasjonale lover, regler og avtaler • Negative konsekvenser utenfor Norge (liv og helse, sikkerhet, økonomi, natur og kultur) • Internasjonale motreaksjoner
Natur- og miljøverdier	• Skader forbundet med at innførte fremmede arter får fotfeste i Norge • Opprydningskostnader eller naturskader forbundet med forurensning • Død eller sykdomsspredning blant dyr og planter
Kulturverdier	• Verdifulle (pengeverdi), eldre eller sjeldne gjenstander • Gjenstander som er viktige for en nasjons eller gruppes identitet

Referanser

1

Det finnes enkelte unntak, som er nærmere beskrevet i Vareførselsforskriften (2022). Forskrift om inn- og utførsel av varer § 5-9-5. Lovdata. https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2022-10-27-1901/KAPITTEL_5#shareModal

2

Statistisk sentralbyrå. (2025). Norges viktigste handelspartnere. <https://www.ssb.no/utenriksokonomi/utenrikshandel/statistikk/utenrikshandel-med-varer/>

3

Nasjonalt tverretattlig analyse- og etterretningssenter (NTAES). (2022). Havbruk og fiskeri – verdikjeder, ansvar og lovbrudd. <https://ntaes.no/fisk/>

4

Skatteetaten. (2025). Grunnrenteskatt på havbruk. <https://www.skatteetaten.no/bedrift-og-organisasjon/rapportering-og-bransjer/bransjer-med-egne-regler/primarnaringer/akvakultur-og-havbruk/grunnrenteskatt-pa-havbruk/>

5

NRK. (2025, 29. jan.). Barth Eide-avtala får refs i EU-parlamentet: – Dei har null respekt. <https://www.nrk.no/tromsogfinnmark/noreg-far-hard-kritikk-forfiskeripolitikk-i-eu-parlamentet-1.17225791>

6

NTAES. (2022). <https://ntaes.no/fisk/overproduksjon>

7

NTAES. (2022). https://ntaes.no/fisk/ulovlig_fiske

8

Økokrim. (2020). Nasjonal risikovurdering. Hvitvasking og terrorfinansiering WCO. (2023) Illicit Trade Report. <https://www.wcoomd.org/en/media/newsroom/2024/june/wco-releases-illicit-trade-report-2023.aspx>

9

Økokrim. (2023). Nå er det NOK. <https://img8.custompublish.com/getfile.php/5229583.2528.ajuibizbuntkum/N%C3%A5+er+det+nok.pdf?return=www.okokrim.no>

10

Finans Norge. (2025). Om offentlig-privat samarbeid mot økonomisk kriminalitet (OPS ØK). <https://www.finansnorge.no/tema/okonomisk-kriminalitet/samarbeid-mot-okonomisk-kriminalitet/om-ops-ok/>

11

Økokrim. (2025). Hvitvasking. <https://www.okokrim.no/hvitvasking.549310.no.html>

12

NTAES. (2022). Leverandører til det offentlige. Egenskaper ved leverandører som har begått lovbrudd. <https://www.ntaes.no/reports/NTAES%20Rapport%20Leverand%C3%B8rer%20til%20det%20offentlige.pdf>

13

Tolletaten. (2025). Tolltariffen. Kapittel 16–24. <https://tolltariffen.toll.no/tolltariff/sections/4?language=no>

14

Tolletaten. (2025). Tolltariffen og klassifisering. <https://www.toll.no/no/bedrift/tolltariffen-og-klassifisering>

15

Tolletaten. (2025). Tilbakehold av varer som krenker immaterielle rettigheter (IPR). www.toll.no/no/varer/piratkopier/immaterielle-rettigheter-ipr/

16

EUROPOL. (2020). IP crime and its link to other serious crimes focus on poly-criminality. https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/europol-euipo_polycriminality_report_2.pdf

17

The European Union Drugs Agency Agency (EMCDDA) og Europol (2019) EU Drug Market Report, s. 31. https://www.euda.europa.eu/publications/joint-publications/eu-drug-markets-report-2019_en

18

EMCDDA. (2024). European Drug Report 2025: Trends and Developments. https://www.euda.europa.eu/publications/european-drug-report/2025_en

19

EMCDDA. (2024).

20

Kripos. (2024). Nasjonal trusselvurdering – Nasjonal operasjon rettet mot kriminelle nettverk. Særlige skjulte og transnasjonale trusler. <https://www.politiet.no/globalassets/tall-og-fakta/kriminelle-nettverk/nasjonal-trusselvurdering-kriminelle-nettverk-2023.pdf>

21

Folkehelseinstituttet. (2024). Narkotika i Norge. Narkotikautløste dødsfall. <https://www.fhi.no/le/rusmidler-og-avhengighet/narkotikainorge/?term=>

22

EMCDDA. (2024).

23

EMCDDA. (2024).

24

Kripos. (2024).

25

Kripos. (2024).

26

Rusopplysningen. (2024). Benzodiazepiner. <https://rusopplysningen.no/benzodiazepiner>

27

Forskrift om tilvirkning og import av legemidler (2004) § 3-1. <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2004-11-02-1441>

28

Forskrift om tilvirkning og import av legemidler (2004) § 3-2.

29

<https://www.oslo-universitetssykehus.no/fag-og-forskning/nasjonale-og-regionale-tjenester/nrapp/rus-og-avhengighet/fakta-om-rusmidler/ketamin/#utbredelse>

30

European anti-fraud office (OLAF). (2015). Fighting the illicit trade of tobacco products. «Cheap Whites» defineres av EU-kommisjonen som «sigarettmerker produsert lovlig på et marked, enten beskattet for lokalt forbruk eller ubeskattet for eksport, og solgt bevisst til personer som transporterer dem til et annet land der produktet selges ulovlig uten innenlandsk avgift». s. 2. https://anti-fraud.ec.europa.eu/system/files/2021-07/q_and_a_en.pdf

31

Folkehelseinstituttet. (2017). Vurdering av skadereduksjon som strategisk element i tobakkarbeidet. Heets/Heatsticks er forbrenningsfrie sigaretter bestående av finsnittet tobakk pakket inn i papirhylse med filter (ligner på en mini-sigarett) som innsettes i en oppladbar batteridrevet enhet som ved innsug varmer opp tobakken til ca. 350 grader. Dette produserer en inhalerbar aerosol. Til forskjell fra e-sigaretter, inneholder disse produktene tobakk og smaker mer som ordinære sigaretter. https://www.nikan.no/wp-content/uploads/2019/09/Svar-tillegg-tildelingsbrev-HOD_skadereduksjon_versjon-13_desember.pdf

32

Mattilsynet. (2024). Kosmetikk og kroppspleieprodukter. <https://www.mattilsynet.no/kosmetikk-og-kroppspleieprodukter>

33

Folkehelseinstituttet. (2023). Norske barn og ungdommer har mange miljøgifter i kroppen. <https://www.fhi.no/nyheter/2023/norske-barn-og-ungdommer-har-mange-miljogifter-i-kroppen/>

34

Meld. St. 14 (2021–2022). Eksport av forsvarsmateriell fra Norge i 2021. Eksportkontroll og internasjonalt ikke-spredningssamarbeid. Utenriksdepartementet. <https://www.regjeringen.no/contentassets/f9696f688c0444d9a0bd3e4028d46f6b/no/pdfs/stm202120220014000dddpdfs.pdf>

35

Artsdatabanken. (2023). Fremmede arter. <https://artsdatabanken.no/fremmedearter>

36

Miljødirektoratet. (2023). Handel med truede og sårbare arter (Cites). <https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/arter-naturtyper/handel-med-truede-arter-cites/internasjonal-handel-med-trua-arter/>

37

NRK. (2024, 4. juni). Økokrim mener nettverk er avdekket – beslagla over 50.000 fugleegg. <https://www.nrk.no/trondelag/beslag-av-56-300-fugleegg.-okokrimmener-nettverk-er-avdekket-1.16890737>

38

The Guardian. (2025, 30. des.). Police seize 6,000 illegal wild birds’ eggs as raids net largest haul in UK history. <https://www.theguardian.com/environment/2024/dec/30/police-seize-6000-wild-birds-eggs-as-raids-net-largest-haul-in-uk-history>

39

Miljødirektoratet. (2024). Fluorholdige gasser (f-gass). <https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/klima/f-gasser/>

40

Miljødirektoratet. (2024). Import og eksport av avfall. <https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/avfall/eksportere-avfall-eller-brukte-produkter/eksport-og-import-av-avfall/>

41

Kulturdirektoratet. (2025). Utførsel og innførsel av kulturminner. <https://www.kulturdirektoratet.no/museum/import-og-eksport>

42

UNESCO. (2025). Safeguarding Culture in Times of Crisis. <https://www.unesco.org/en/emergencies/culture>

43

UNESCO. (2025). UNESCO i Norge. <https://unesco.no/>

44

DFØ. (2024). Verdien av et statistisk liv <https://dfo.no/fagomrader/utredning-og-analyse-av-statlige-tiltak/samfunnsokonomiske-analyser/verdien-av-et-statistisk-liv>

45

Folkehelseinstituttet. (2024). Hva er sykdomsbyrde? <https://www.fhi.no/he/senter-sykdomsbyrde/hva-er-sykdomsbyrde/>

88

TOLLETATENS TRUSSELVURDERING 2025

TOLLETATENS TRUSSELVURDERING 2025

89

Vil du jobbe i Tolletaten?

Vi er tilstede på grensen mellom Norge og omverdenen for å sikre trygg handel, et trygt samfunn og inntekt som bygger landet. I dette arbeidet trenger vi engasjerte eksperter innenfor en rekke fagområder.

Besøk oss på jobb.toll.no

Har du tips om ulovlig vareførsel?
Ring oss anonymt på 04812

TOLLETATEN